

Česká zemědělská univerzita v Praze

Institut vzdělávání a poradenství

Katedra celoživotního vzdělávání a podpory studia

**Chov psů: analýza tematického celku a tvorba
pracovních listů**

Závěrečná práce

Autor práce: Bc. Lenka Fóldešová

Vedoucí práce: PhDr. Lucie Smékalová, Ph.D. et Ph.D.

© 2018

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci na téma "Chov psů: analýza tematického celku a tvorba pracovních listů" vypracovala samostatně a citovala jsem všechny informační zdroje, které jsem rovněž uvedla na konci práce v seznamu použitých zdrojů.

Jsem si vědoma, že na moji závěrečnou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití díla.

Jsem si vědoma, že odevzdáním závěrečné práce souhlasím s jejím zveřejněním dle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Jsem si vědoma, že moje závěrečná práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitní databázi a bude veřejně přístupná k nahlédnutí.

Svým podpisem rovněž prohlašuji, že elektronická verze je totožná s verzí tištěnou.

V Praze dne _____

(podpis autora)

Poděkování

Chtěla bych touto cestou poděkovat PhDr. Lucii Smejkalové, Ph.D. et. Ph.D. za podporu a vedení při zpracování této závěrečné práce. Dále bych ráda poděkovala Ing. Kateřině Studené za poskytnutí informací o výuce kynologie na mé cvičné střední zemědělské škole Čáslav. Můj největší dík patří mému příteli, rodině a přátelům, za značnou podporu v tomto perném období dokončování studia.

Abstrakt

Hlavním cílem této závěrečné práce je vytvoření nových pracovních listů zaměřených na vybraná kynologická témata. Volba témat vycházela z tematických plánů předmětů Chov psů a Výcvik a využití psů vyučovaných na Střední zemědělské škole Čáslav. Tyto tematické plány vytvořila Ing. Kateřina Studená. Pro výuku těchto předmětů zatím nejsou k dispozici žádné učební pomůcky. Proto musela samotné tvorbě pracovních listů předcházet didaktická transformace vybraných témat z dostupných odborných zdrojů. Didaktická transformace taktéž vycházela z tematických plánů Ing. Studené. Vybrána byla celkem 4 základní, různě obsáhlá témata – 1. Domestikace a taxonomie, 2. Anatomie a fyziologie, 3. Plemena dle FCI, 4. Česká národní plemena. Pracovní listy byly vytvořeny dle dostupných metodických materiálů, a především vlastních studijních zkušeností s pracovními listy na různá témata. Výsledkem je celkem 20 stran nových výukových materiálů o tématech, která zatím nikdo jiný nezpracoval. Pokud by někdo v této práci pokračoval, mohl by nakonec vzniknout první ucelený výukový materiál o kynologii pro střední školy v České Republice.

Klíčová slova: pracovní listy, tvorba výukového materiálu, pes, domestikace, vrozené chování, ontogeneze, kynologie, výživa

Abstract

The aim of this thesis is to create worksheets focused on the selected cynological topics. The choice was based on the content specification of the subjects Dog breeding and Dog training taught at the secondary school of agriculture in Čáslav. These content specifications were created by Ing. Kateřina Studená. There are no teaching aids available for now. That is why didactic transformation of the selected topics had to precede the creation of worksheets. Didactic transformation also came out of Ing. Studená's content specifications. There are four topics – 1. Domestication and taxonomy, 2. Anatomy and physiology, 3. FCI breeds, 4. Czech national breeds. Worksheets were created in accordance with available teaching materials and also according to personal study experiences with worksheets of various topics. The result is the total of 20 pages of new teaching materials that have not been transformed yet. If there was a person who would carry on this work, there could eventually be the first complete teaching material about cynology for secondary schools in the Czech Republic.

Keywords: worksheets, teaching material creation, dog, domestic, innate behavior, ontogenesis, cynology, nutrition

Obsah

Úvod	1
1 Cíl práce a metodika	2
2 Metody výuky vedoucí k efektivnímu učení	3
2.1 Obecná charakteristika metod výuky	3
2.2 Kritéria volby metod výuky	4
2.3 Metody rozvíjející samostatnost a odpovědnost.....	6
2.3.1 Samostatnost	6
2.3.2 Odpovědnost	7
3 Teorie tvorby pracovních listů.....	8
3.1 Výukové materiály	8
3.1.1 Východiska tvorby výukových materiálů	9
3.1.1.1 Obsah učiva	9
3.1.1.2 Metody a organizační formy výuky	9
3.1.1.3 Materiální didaktické prostředky zajištění výuky	10
3.2 Pracovní listy	10
3.2.1 Postup při tvorbě pracovních listů	10
3.2.2 Výhody a nevýhody pracovních listů (vlastní náhled)	11
4 Chov psů – vybraná témata.....	12
4.1 Domestikace a taxonomie psa domácího.....	13
4.1.1 Zařazení a obsah tématu	13
4.1.2 Teorie	13
4.1.2.1 Domestikace	13
4.1.2.2 Taxonomie.....	16
4.1.3 Pracovní list	17
4.2 Anatomie a fyziologie psa	18
4.2.1 Zařazení a obsah tématu	18
4.2.2 Teorie	18
4.2.2.1 Pohybová soustava psa	18
4.2.2.2 Trávicí soustava	20
4.2.2.3 Pohlavní soustava	21
4.2.2.4 Smyslová soustava.....	21
4.2.2.5 TRIAS.....	22
4.2.3 Pracovní list	23
4.3 Plemena dle FCI	24
4.3.1 Zařazení a obsah tématu	24

4.3.2	Teorie	24
4.3.3	Pracovní list	26
4.4	Česká národní plemena	27
4.4.1	Zařazení a obsah tématu	27
4.4.2	Teorie	27
4.4.2.1	Český fousek	28
4.4.2.2	Český teriér	28
4.4.2.3	Chodský pes	29
4.4.2.4	Pražský krysařík	29
4.4.2.5	Český horský pes	30
4.4.2.6	Český strakatý pes	30
4.4.2.7	Československý vlčák – národní plemeno Slovenska	31
4.4.3	Pracovní list	31
5	Závěr	32
6	Seznam použitých zdrojů	33
7	Seznam příloh	36
8	Přílohy	

Úvod

O studium zaměřené na chov psů je mezi studenty v posledních letech velký zájem. Výuka kynologie probíhá aktuálně v České republice na čtyřech středních školách. Dle informací dostupných z oficiálních webových stránek jednotlivých středních škol probíhá výuka na třech z nich formou několika povinných či volitelných předmětů oborů Agropodnikání či Chovatelství (SZeŠ Čáslav, SZeŠ Rakovník, SŠZE Kostelec nad Orlicí). Pouze na České zemědělské akademii v Humpolci, je výuka realizována v samostatném učebním oboru zaměřeném na kynologii. Obor je otevřen od roku 2011 (ČZA v Humpolci, 2018).

Chov a výcvik psů tedy žáci studují již řadu let, stále však není vytvořena žádná učebnice či jiné kvalitní a dostupné výukové materiály zabývající se tímto tématem. Vyučující tak musí věnovat značnou část svého času a úsilí přípravě na výuku a tvorbě vlastních didaktických pomůcek. Má pedagogická praxe probíhala právě v kynologických předmětech na SZeŠ v Čáslavi, takže jsem tento problém byla nucena také řešit. Zpracování závěrečné práce na téma analýzy vybraného tematického celku a tvorby pracovních listů tedy velmi pomohl přípravě na vyučování v průběhu praxe a možná bude do budoucna také přínosem pro učitele kynologie dané školy či dalších středních škol. Všechny vytvořené pracovní listy jsou součástí příloh této závěrečné práce.

1 Cíl práce a metodika

Cílem této závěrečné práce je vytvořit pracovní listy na vybraná kynologická témata. Dále shrnutí základních informací týkajících se oblastí, které vycházejí z tematických plánů předmětů Chov psů a Výcvik a využití psů Střeni zemědělské školy Čáslav. Především studiem vybrané problematiky v dostupných informačních zdrojích, vymezením terminologie a deskripcí teoretických východisek. Důraz je kladen na základní informace a způsob jejich předání studentům střední školy. Z předmětů byla pro zpracování vybrána následující témata:

1. Domestikace a taxonomie
2. Anatomie a fyziologie
3. Plemena dle FCI
4. Česká národní plemena

2 Metody výuky vedoucí k efektivnímu učení

2.1 Obecná charakteristika metod výuky

Metodou lze obecně nazvat způsob, kterým je dosahováno určitého vytyčeného cíle a zpravidla předpokládá (1) určení cíle, (2) činnosti, které vedou k jeho naplnění, (3) nutné prostředky a (4) změna, tedy výsledek zvolené metody (Skatkin, 1982, s. 115). Metody jsou tedy významné také pro výchovně vzdělávací proces. Metoda výuky je koordinovaným systémem vyučovacích činností učitele a zároveň učebních aktivit žáků, jejichž snahou je naplnění výchovně vzdělávacích cílů (Maňák, 1992, s. 33). K dosažení cíle by tedy neměla vést pouze činnost učitele, ale také (a především) aktivita žáků. Do aplikace metod výuky jsou vždy zahrnuty oba edukační činitelé výchovně vzdělávacího procesu.

Velké množství již existujících metod výuky lze zpřehlednit rozdělením podle mnoha různých hledisek. Například dělení dle Maňáka (1992, s. 34-35):

1. Didaktický aspekt – pramen poznání a typ poznatků
2. Psychologický aspekt – aktivita a samostatnost žáků
3. Logický aspekt – charakter myšlenkových operací
4. Procesuální aspekt – fáze výchovně vzdělávacího procesu
5. Organizační aspekt – výukové formy a prostředky

Není vhodné metody výuky užívat izolovaně. Učitelé by se měli snažit je různě kombinovat, aby byla zajištěna co nejvyšší možná efektivita výchovně vzdělávacího procesu. Efektivní metoda se vyznačuje dosažením takové plánované změny osobnosti, která je trvalá a účinná. Didakticky účinnou metodou výuky je metoda (1) zprostředkovávající plnohodnotné informace a dovednosti (dostatečně informativní), (2) rozvíjející poznávací procesy (dostatečně formativní), (3) aktivizující k procesu učení a poznávání (racionálně a emotivně efektní), (4) respektující systém vědy a poznání, (5) rozvíjející sociální, mravní, pracovní či estetický profil (výchovná), (6) je přirozená a hygienická, (7) je využitelná v praxi, přibližující školu reálnému životu, (8) přiměřená žákům i učitelům a v neposlední řadě je (9) finančně i didakticky ekonomická (Grecmanová, 2000, s. 44).

2.2 Kritéria volby metod výuky

„Při volbě a realizaci metod výuky by měl učitel respektovat zákonitosti procesu učení a možnost uplatnění výchovně vzdělávacích zásad (např.: aktivity, názornosti, individuálního přístupu a přiměřenosti, trvalosti, spojení teorie s praxí atd.) ... Další kritéria optimálního výběru metod, která by měl učitel zvážit, jsou možnosti naplnění výchovně vzdělávacího cíle a obsahu výuky, časová přiměřenost, formy a prostorové možnosti, materiální vybavení, schopnosti žáka i učitele, školní klima.“ (Grecmanová, 2000, s. 81).

Volbu vhodné výukové metody ovlivňuje také povaha učiva. Základem je určený cíl (s přihlédnutím k osobnosti žáka), dále pak obsah, který je konkretizací daného cíle, a nakonec metoda je výchovně vzdělávacím prostředkem vedoucím k splnění vytyčeného cíle. Další aspekt, kterým je nutno se při výběru řídit, je časová náročnost metody a čas, který máme k dispozici. Forma – prostředek, ve kterém jsou uplatňovány metody výuky, představující ohraničení výchovně vzdělávacího procesu (např. vyučovací hodina, exkurze, skupinová forma výuky aj.) je také limitována časem. Charakter a délku výchovně vzdělávací formy je nutno také brát v potaz při výběru vhodné metody (Grecmanová, 2000, s. 81).

Dalším kritériem pro výběr metody jsou také samotní žáci. Učitel by měl přihlídnout například k jejich dosavadní výchovně vzdělávací úrovni, schopnostem, fyzickým a psychickým individuálním rozdílům, věku, zájmům a očekáváním, pohlaví, zdravotnímu stavu, specifikům kolektivu třídy apod. Zapomenout však učitel nesmí ani na své vlastní předpoklady pracovat se zvolenou metodou – zda má odpovídající zkušenosti, úroveň teoretické i praktické přípravy, vlastnosti, zdravotní stav atd. Posledním uvedeným, ale neméně důležitým kritériem je školní klima. V první řadě školní klima ovlivňuje průběh procesu učení, motivaci žáků i učitelů k práci i studijní výsledky (Grecmanová, 2000, s. 82). Naopak také metody výuky mají určitý vliv na školní klima.

Běžný rozhodovací proces učitele o volbě vhodné metody výuky mohou provázet například tyto otázky:

1. Povede zvolená metoda k dosažení vytyčených cílů?
2. Je zvolená metoda tím nejjednodušším způsobem?
3. Vyžaduje tato metoda od žáků pasivní nebo aktivní přístup?
4. Povede metoda k prohloubení znalosti či dovedností žáků?
5. Kolik času/prostoru vyžaduje zvolená metoda?
6. Jaké jsou potřebné pomůcky? Jaká je finanční náročnost této metody?
7. Jakou úroveň znalosti, dovedností či postojů vyžaduje zvolená metoda od žáků?
8. Je tato metoda vhodná pro učitele?
9. ...

Ač by mohlo z výše uvedených informací vyplývat, že výběr metody je pouze záležitostí učitele, ve skutečnosti se na výběru podílejí také žáci. Pokud učitel volí způsob práce s ohledem na ně (což by měl), podílejí se tak na výběru alespoň nepřímo. K vyšší motivaci žáků a prohloubení jejich zájmu o učení však přispívá, pokud mohou převzít část odpovědnosti a na organizaci výuky se přímo podílet (Grecmanová, 2000, s. 83).

Mezi metody vedoucí k efektivnímu učení jsou řazeny například ty, které rozvíjejí samostatnost, odpovědnost, kooperaci, kritické myšlení, problémové metody aj. Následující kapitola pojednává již pouze o metodách, do kterých lze zahrnout také využívání pracovních listů.

2.3 Metody rozvíjející samostatnost a odpovědnost

2.3.1 Samostatnost

„Samostatná práce, sebevzdělávání a sebevýchova jsou vyvrcholením výchovně vzdělávacího procesu a každodenní práce učitele a žáky, kdy žák byl ve výuce převážně veden a s různou intenzitou také řízen svým učitelem. Sebevýchova, sebevzdělávání, jejichž projevem může být samostatná práce, mohou být pokládány za autonomní pokračování činnosti učitelů sebezdokonalováním, přičemž dochází k uvědomělému ztotožnění učitele s žákem v jedné osobě.“ (Grecmanová, 2000, s. 65).

Mezi výhody samostatného učení žáků patří bez pochyby převzetí osobní zodpovědnosti za učení a jeho výsledky, dále možnost větší koncentrace na práci či hlubší promýšlení práce a učiva. Metody, které rozvíjejí samostatnost, jsou například: samostatná práce s literaturou či v laboratoři, samostatné pozorování, technické metody samostatného studia (audioorální, videoauditivní atd.), heuristická (problémová) metoda, diskuse, projekt nebo také práce se studijními průvodci – pracovními listy (Grecmanová, 2000, s. 46).

Ať už jsou pracovní listy využívány v rámci domácí přípravy a samostudia nebo v rámci samostatné práce během vyučování, bezesporu v žácích podporují a rozvíjejí jejich samostatnost. Využitím pracovních listů pro samostudium se žáci učí samostatně pracovat se zdroji, vyhledávat informací a hodnotit jejich věrohodnost, správně plánovat a rozvrhnout svou práci a přistupovat k ní zodpovědně. Na druhou stranu vyplňováním pracovních listů není u žáků podporována samostatná formulace cílů práce či vlastních myšlenek a názorů. Nikterak nerozvíjí ani jejich kreativitu, žák sám nic nového netvoří. Správná strukturovanost pracovního listu však může žákovi pomoci se zpřehledněním učiva.

2.3.2 Odpovědnost

Žáci by si měli uvědomovat, že mají možnost svobodné ale vědomé volby, jež má své následky, za které je odpovědný každý sám za sebe. Odpovědnost rozvíjející metody jsou například: samostatné i kolektivní krátkodobé, a především dlouhodobé projekty, práce v terénu, inscenace didaktické povahy, veřejně prospěšná práce s didaktickým zaměřením, vzájemné vyučování skupin a mimo jiné také práce s pracovními listy (Grecmanová, 2000, s. 48).

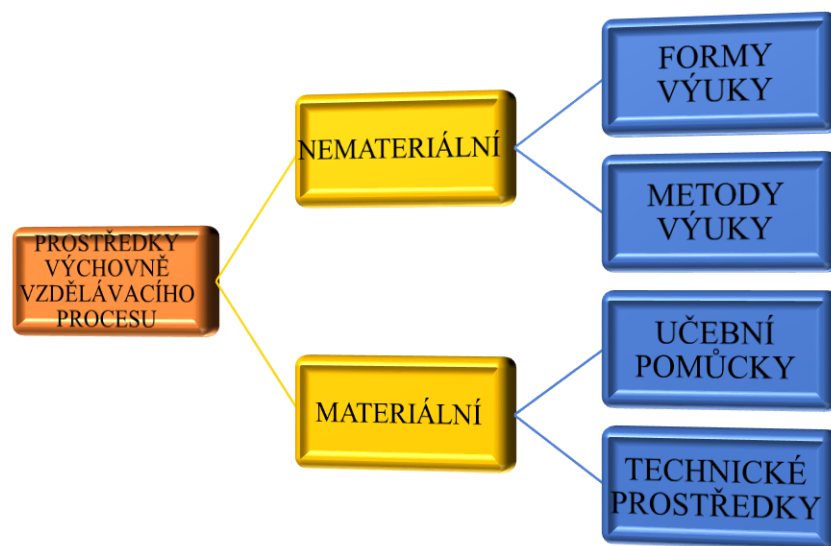
Při práci s pracovními listy žák přebírá odpovědnost za to, zda práci vykoná, zda ji splní včas nebo zda ji vůbec dokončí. Žák sám reguluje svůj proces učení a je zodpovědný za výsledek svého konání. V dnešní internetové době je také vyžadován odpovědný přístup k práci se zdroji a vyhledávání informací, jelikož existuje mnoho nedůvěryhodných zdrojů, které je nutno rozpoznat a zorientovat se v nich.

3 Teorie tvorby pracovních listů

3.1 Výukové materiály

Výukové materiály (učební pomůcky) jsou všechny materiály použité ve výuce, které nesou nějakou didaktickou informaci, řadí se mezi tzv. materiální didaktické prostředky. Díky rychlému a neustálému rozvoji moderních technologií existuje již v dnešní době mnoho dostupných hotových výukových materiálů a také široké pole působnosti k vytváření vlastních učebních pomůcek (Lepil, 2010, s. 6).

Schéma 1: Prostředky výchovně vzdělávacího procesu

Zdroj: vytvořeno dle Slavíka (2012, s. 8)

Základní druhy výukových materiálů dle Lepila (2010, s. 8):

- Učebnice
- Doplnující a pracovní literatura pro žáky
- Odborná a metodická literatura pro učitele
- Učební pomůcky v materializované podobě
- Materiály pro elektronickou prezentaci
- Informační zdroje na webu
- Materiály pro e-learning

3.1.1 Východiska tvorby výukových materiálů

3.1.1.1 Obsah učiva

Obsah učiva je určen Rámcovým vzdělávacím programem (RVP) – závazným kurikulárním dokumentem vytvořeným Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. RVP vymezuje klíčové kompetence vzdělávání na daném typu školy a očekávané výstupy z učiva v dané vzdělávací oblasti, čímž určuje obsahovou náplň daného vzdělávacího oboru (Slavík, 2012, s. 21-22). Z tohoto dokumentu vychází Školní vzdělávací program (ŠVP) vytvořený přímo školou, který určuje již o něco konkrétnější (stále však velmi rámcový) obsah a hodinový rozsah výuky v jednotlivých předmětech. Ani jeden z těchto dokumentů není dostatečně konkrétní, nepodává konkrétní představu o hloubce jednotlivých poznatků učiva a jejich didaktické transformaci. Tato práce tedy spočívá na učiteli (či předmětové komisi) při tvorbě učební osnovy a přípravě vyučovacích jednotek. Učitel by se měl při své práci neustále snažit o aplikaci didaktických zásad (Lepil, 2010, s. 7).

Didaktické zásady dle Slavíka (2012, s. 50-53):

- 1. Zásada vědeckosti**
- 2. Zásada názornosti**
- 3. Zásada vědomé aktivity žáků**
- 4. Zásada soustavnosti a logické posloupnosti**
- 5. Zásada přiměřenosti**
- 6. Zásada důkladnosti**
- 7. Zásada propojení teorie a praxe**

3.1.1.2 Metody a organizační formy výuky

Metody a organizační formy výuky jsou plně v kompetenci školy, resp. předmětové komise, případně samotného učitele. Při volbě vhodných metod a organizačních forem výuky učitel vychází z obsahu učiva. Je nutno také volit s ohledem na případnou potřebu specifických prostředků (jiný materiál je zapotřebí při frontální výuce, jiný při projektové výuce). Dále je zapotřebí při výběru zohlednit

individuální předpoklady jednotlivých žáků i celého kolektivu třídy (způsob motivace, rozsah textu, množství obrazového materiálu atd.) (Lepil, 2010, s. 8).

3.1.1.3 Materiální didaktické prostředky zajištění výuky

Moderní metody výuky jsou závislé na dostupnosti potřebné techniky. Je nutné být obeznámen se standardním vybavením učebny (případně školy) didaktickou technikou, ve které chceme zvolené výukové materiály používat a mít také k dispozici techniku nutnou k samotnému vytvoření či obstarání materiálů (Lepil, 2010, s. 8).

3.2 Pracovní listy

Pracovní listy tedy patří mezi výukové materiály. Lze je zařadit mezi autodidaktické výukové metody, spočívající ve velké míře v samostatné činnosti žáků. Od žáků je vyžadována sebekontrola. Úkolem učitele je práci žáků jen kontrolovat a koordinovat (Švecová, 2000, s. 37). Pracovní listy obsahují otázky, úkoly a pokyny pro další prohloubení a upevnění učiva v rámci individuální práce žáků ve výuce, ale také při domácí přípravě. Mohou být také podkladem pro experimentální činnost žáků (např. při laboratorních cvičeních či domácích úkolech) (Lepil, 2010, s. 29).

3.2.1 Postup při tvorbě pracovních listů

V první řadě je nutné zvolit konkrétní téma, které bude obsahem pracovního listu a následně jeho cíle. Záměrem pracovního listu může být například úvodní motivace k tématu, zjišťování a zápis požadovaných informací, opakování, procvičování a shrnutí dosavadních poznatků nebo také konečné ověřování vědomostí. Poté je třeba zvolit náročnost na základě probrané učební látky a dále s ohledem např. na časové možnosti, dosavadní znalosti a dovednosti žáků atd. (Chrásková, 1999, s. 20-40).

3.2.2 Výhody a nevýhody pracovních listů (vlastní náhled)

Výhody:

- Nenáročnost na materiál a finance
- Široké spektrum využití – lze využít v rámci samostudia, domácí přípravy, tvorby zápisu během výkladu, opakování, testování; skupinové i samostatné práce; v úvodu jako motivaci, v průběhu i závěru tématu
- Podpora samostatnosti a odpovědnosti žáka
- Zpřístupnění a zpřehlednění učiva pro žáka
- Možnost vyšší aktivizace žáka, než při pouhém pasivním příjmu informací četbou či výkladem
- Variabilní časová náročnost – lze přizpůsobit časovým možnostem
- Možnost pracovat vlastním tempem a vracet se k částem, které nebyly pochopeny
- Učí žáky umět zorganizovat práci s ohledem na její rozsah
- Mohou být i interaktivní (programy na PC)

Nevýhody:

- První tvorba pracovního listu je náročná na čas učitele
- Při tvorbě nutná nápaditost a tvořivý přístup učitele
- Nutnost neustálé aktualizace a věrohodných zdrojů
- Bez podpory aktivního myšlení a tvořivosti žáků
- Při špatném zorganizování času (žákem, ale i učitelem) riziko promarnění času či nedokončení práce
- Riziko chyb v zadání a případné snížení autority učitele
- Riziko nepochopení zadání ze strany žáka

4 Chov psů – vybraná témata

V této kapitole jsou uvedeny základní informace z jednotlivých témat, vycházejících z tematických plánů předmětů Chov psů a Výcvik a využití psů vyučovaných na Střední zemědělské škole Čáslav. Chov psů je volitelným předmětem pro 1. a 2. ročník maturitního oboru Agropodnikání, Výcvik a využití psů volitelně absolvují studenti 3. a 4. ročníků stejného oboru. Některá témata jsou zároveň součástí výuky předmětu Zájmové chovy, jehož první ročník je zaměřen na psy a canisterapii (další ročníky poté na jiná zájmová zvířata). Tento předmět mohou volitelně absolvovat žáci maturitního oboru Veterinářství. Tematické plány, které vytvořila Ing. Kateřina Studená, jsou s jejím laskavým svolením součástí přílohy této závěrečné práce (viz Příloha č. 5 – 9).

Tabulka 1: Rozvržení kynologických předmětů na SZeŠ Čáslav

Ročník	Obor Veterinářství	Obor Agropodnikání
1	Zájmové chovy – psi	Chov psů
2		Chov psů
3		Výcvik a využití psů
4		Výcvik a využití psů

Zdroj: SZeŠ Čáslav, 2018

4.1 Domestikace a taxonomie psa domácího

4.1.1 Zařazení a obsah tématu

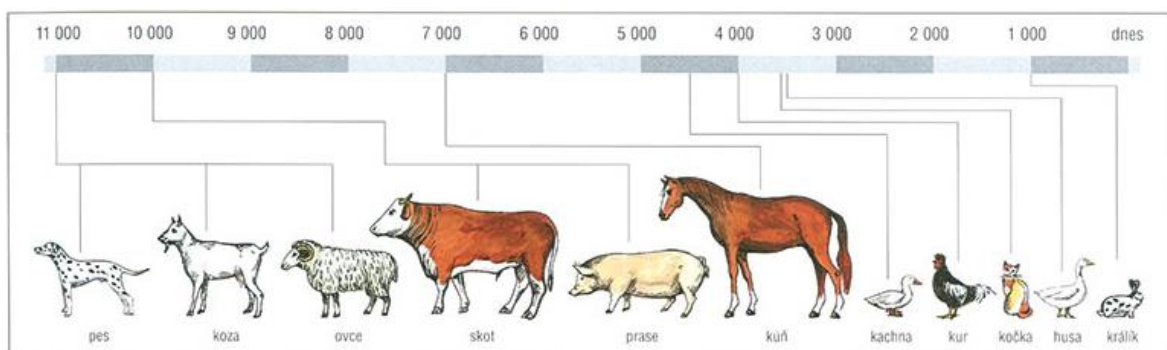
Problematika domestikace a taxonomie psa je dle tematických plánů SZeŠ Čáslav zařazena do výuky v 1. ročníku v předmětu Chov psů v úvodu do kynologie probíraném na počátku školního roku. Do této kapitoly je dále zařazeno také šlechtění psů a seznámení se základními kynologickými organizacemi. Časová dotace pro celou oblast jsou dva měsíce. Pro kapitolu domestikace a taxonomie jsou vyhrazeny 3 vyučovací hodiny. Obsahem jsou teorie původu psa, domestikace a změny a zoologické zařazení. Znovu je tomuto tématu věnována pozornost ve 3. ročníku v předmětu Výcvik a využití psů v rámci úvodu do etologie psa. Toto téma je zařazeno také do úvodní kapitoly k etologii psa v předmětu Zájmové chovy zařazeném do učebního plánu 1. ročníku oboru Veterinářství.

4.1.2 Teorie

4.1.2.1 Domestikace

Domestikace (zdomácnění) je proces, který se týká celé populace a trvá desítky tisíc let. Během tohoto dlouhého období dochází u zvířat pod vlivem člověka k různým morfologickým, fyziologickým či psychickým změnám proti jejich divokým předkům. Zvířata se postupně přizpůsobují podmínkám chovu v zajetí a tyto změny jsou fixovány geneticky – tzn. jsou předávány na potomstvo. Za domestikovaná zvířata jsou obecně považována zvířata, která jsou schopna se v podmínkách vytvořených člověkem spolehlivě množit (Šebková, 2008, s. 2) (což již u některých moderních plemen tak úplně neplatí, ale to není předmětem této kapitoly). Domestikace je neustále probíhající proces. Nejstaršími domestikovanými zvířaty jsou: pes, koza a ovce. Procesem obráceným k domestikaci (zdomácnění) je proces zdivočení = feralizace (pes dingo v Austrálii, mustang v Americe).

Obrázek 1: Chronologický přehled domestikace domácích zvířat

Zdroj: Waldhauser, 2006

Mezi domestikační změny psů patří (Šebková, 2008, s. 2-3):

- Zkroucení ocasu – první domestikační změna, která se projeví (je patrná i u primitivních – málo prošlechtěných plemen, u kterých se například jiné změny neprojevují – např. hárají stále 1x ročně)
- Zmenšení lebky a snížení hmotnosti mozku
- Změny v délce horní i dolní čelisti, výskyt různých typů skusů
- Zmenšení smyslových center
- Snížení samostatnosti při řešení problému
- Zvýšení cvičitelnosti a závislosti na člověku
- Přeměna z masožravce na všežravce (změny v délce trávicího ústrojí)
- Přeměna z monoestrických zvířat (říje 1x ročně) na zvířata diestrická (2x ročně) (ne u všech plemen)
- Zvýšení počtu štěňat
- Změna délky a struktury srsti
- Změny zbarvení srsti
- Změny v anatomii končetin, zkrácení prstů na tlapách a změna stopy
- Svislost ušních boltců
- Výskyt kožních řas a záhybů
- Zmenšení zubů
- Změna hlasových projevů (vlci neštěkají)
- U vlků je mnohem výraznější obličejová mimika

Mohlo by se zdát, že stejný význam jako domestikace má i pojem „ochočení“, avšak není tomu tak. Ochočením totiž nazýváme proces, který proběhne pouze u jednotlivce. Zvíře často již jako mládě opustí z různých důvodů (dnes často vinou člověka) své přirozené prostředí a začne poměrně bez problému žít v podmínkách vytvořených člověkem. Toto zvíře se nijak neliší vzhledem, fyziologií či chováním od příslušníků svého druhu (Šebková, 2008, s. 2).

Jako úplně první předci všech dnešních šelem jsou uváděni Creodonta – vyhynulá skupina placentálních savců. Za prvního společného předka psovitých šelem – vlků, šakala a kojota – je považován rod Miacis. Společný prapředek, ale také shodný počet chromozomů (78) a schopnost křížení mezi těmito druhy, které dává vzniknout plodnému potomstvu nás zavádí k myšlence, že předkem psů jsou různou měrou vlci, šakali a také kojoti. Genetické analýzy však potvrdily, že pes domácí se vyvinul pouze z vlka obecného. S naprostou určitostí lze vyloučit z příbuzných druhů také lišku, která je fylogeneticky (historický vývoj organismu) mnohem vzdálenější, má jiný počet chromozomu a při křížení se psy neplodí potomstvo (Šebková, 2008, s. 1).

Z analýzy genetické variability (proměnlivosti) vyplývá, že po původu psa je nutno pátrat ve východní Asii cca před 15 tisíci lety. Mezi nejstarší psí nálezy je považována čelist z Německa stará 14 tisíc let (Benecke, 1987, s. 31-49) a kosterní pozůstatky pocházející z Izraele staré 12 tisíc let (Davis, 1978, s. 608-610).

Unikátním jevem v celé říši obratlovců je extrémní vnitrodruhová variabilita mez jednotlivými psími plemy. Historicky je tato různorodost dána původem psů v několika různých, vzájemně izolovaných vlčích populacích. V současnosti (chápejme od dob, kdy začal člověk psa přetvářet k obrazu svému) souvisí tato variabilita s velmi úzkou vazbou psa a člověka a záměrnou selekcí (umělým výběrem) psů na různé fenotypové (vzhled) a behaviorální (chování) znaky (Šebková, 2008, s. 9).

Velmi významným počinem, který nám poskytuje informace o fenotypových i behaviorálních změnách zapříčiněných domestikací je tzv. Belyaevův experiment.

Ten byl započat již v roce 1959 v ruském Novosibirsku a pokračuje dodnes. Vědci začali selektovat sto samic a třicet samců divokých stříbrných lišek na krotké chování. Ku podivu všech však takto selektované lišky v dalších generacích začaly spontánně vykazovat i další změny v etologii či vzhledu (změny zbarvení, zkroucení ocasu, vrtění ocasem apod.) (Šebková, 2008, s. 10).

4.1.2.2 Taxonomie

Taxonomie dle Linného (1758) (Šebková, 2008, s. 5):

- **ŘÍŠE:** živočichové (*Animalia*)
 - **KMEN:** štrunatci (*Chordata*)
 - **TŘÍDA:** savci (*Mammalia*)
 - **ŘÁD:** šelmy (*Carnivora*)
 - **PODŘÁD:** psotvárné šelmy (*Caniformia*)
 - **ČELEĎ:** psovíti (*Canidae*)
 - **ROD:** vlk (*Canis*)
 - **DRUH:** vlk obecný (*Canis lupus*)
 - **PODDRUH:** pes domácí (*Canis lupus familiaris*)

K tématu taxonomie se vztahují také některé základní zootechnické pojmy, které je vhodné zmínit. (1) Plemenem je označována skupina zvířat jednoho druhu, shodného fylogenetického původu, stejných anatomických, fyziologických i psychických vlastností, jehož populace je dostatečně velká a jejich pářením vznikají potomci, na které se přenášejí vlastnosti rodičů. Znaky plemene jsou geneticky fixovány a jsou tím pádem různou měrou děděny. (2) „Ráz (místní, krajový) je část populace chovaná v určitém regionu, jejíž členové mohou v rámci plemene vykazovat drobné odlišnosti.“ (Šebková, 2008, s. 6). (3) Čistokrevný jedinec vzniká spojením dvou jedinců téhož plemene (prokazatelně např. u psů dle průkazu původu). (4) Pojem „hybrid“ (meziplenenný kříženec) označuje potomka páření jedinců různých plemen (příp. již kříženců dvou a více plemen). V obecné mluvě označujeme meziplenenné křížence psů jako tzv. „oříšky“. (5) Bastardem (mezidruhovým křížencem) označujeme jedince vzešlého z dvou jedinců různých

druhů (pes + vlk, kuň + osel, aj.). U většiny zvířat je z důvodu fylogenetické vzdálenosti mezidruhové křížení nemožné, případně neplodné. Jelikož jsou si všechny druhy v rámci rodu *Canis* velmi příbuzné, jejich vzájemné křížení je možné, a dokonce dává vzniknout dále plodným potomkům (Šebková, 2008, s. 6).

4.1.3 Pracovní list

Pracovní list na pět stran A4 formátu (viz Příloha č. 1) obsahuje 21 otázek – 7 otázek s uzavřenými odpověďmi, zbytek vyžaduje vypsání, příp. nakreslení odpovědi žákem. Některé otázky vedou žáky k zamyšlení, případně vyhledávání informací. Vytvořený pracovní list bych osobně využila jako zadání pro samostudium, případně v rámci opakování učiva probraného ve výuce. Dle mého názoru by se dal tento pracovní list ale také využít přímo ve výuce tohoto tématu. Učitel by vedl výklad hojně doplněný o obrazovou (např. PowerPoint prezentace) či audiovizuální dokumentaci, při kterém by si žáci vyplňováním pracovního listu tvořili zápis z hodiny. Tento pracovní list totiž pokrývá celý obsah dané kapitoly.

Některé odpovědi na otázky se dají přesně vyhledat v různých informačních zdrojích, což je jedna z důležitých schopností, které by měli žáci střední školy v rámci samostudia bezpečně ovládat. Jedná se zejména o otázky, ve kterých je na výběr z několika odpovědí. Další zadání však musí žák splnit na základě využití nabytých znalostí – např. kreslení stopy psa a vlka. V některých zadáních je žák nucen zamyslet se a dle svých znalostí zaujmout stanovisko k dané problematice.

4.2 Anatomie a fyziologie psa

4.2.1 Zařazení a obsah tématu

Velmi obsáhlou oblastí anatomie a fyziologie psa se zabývají žáci SZeŠ Čáslav v 1. ročníku předmětu Chov psů. Tato kapitola v časovém harmonogramu následuje přímo po úvodu do kynologie. Časová dotace pro toto téma je stanovena na tři měsíce (18 vyučovacích hodin). Pobírány jsou postupně všechny orgánové soustavy (pohybová a opěrná, dýchací, trávicí, vylučovací, oběhová, nervová, pohlavní atd.). Důraz je kladen především na tyto oblasti: anatomické a fyziologické zvláštnosti psa domácího, chrup psů – zubní vzorce, typy skusů, rozdíly v pohlavním ústrojí psa a feny, problematika mléčné žlázy a vylučování mléka, rozvinutost jednotlivých smyslů psa.

4.2.2 Teorie

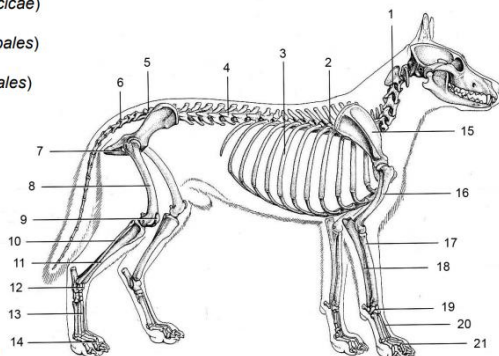
V této kapitole jsou uvedeny pouze ty základní teoretické informace, ze kterých čerpá vytvořený pracovní list (viz přílohy). Kapitola tedy nepojednává o kompletní problematice anatomie a fyziologie psa. Především jsou zde zmíněny rozdíly či zvláštnosti psa od jiných domácích zvířat.

4.2.2.1 Pohybová soustava psa

Obrázek 2: Kostra psa

5 – Schéma kostry psa (laterální pohled zprava)

1. krční obratle (*vertebrae cervicales*)
2. hrudní obratle (*vertebrae thoracicae*)
3. hrudní koš
4. bederní obratle (*vertebrae lumbales*)
5. kost křížová (*os sacrum*)
6. ocasní obratle (*vertebrae caudales*)
7. pánev (*pelvis*)
8. stehenní kost (*femur*)
9. česka (*patella*)
10. lýtková kost (*fibula*)
11. holenní kost (*tibia*)
12. zánártní kosti (*ossa tarsi*)
13. nártní kosti (*ossa metatarsi*)
14. články prstů (*phalanges*)
15. lopatka (*scapula*)
16. pažní kost (*humerus*)
17. vřetenní kost (*radius*)
18. loketní kost (*ulna*)
19. zápěstní kosti (*ossa carpi*)
20. záprstní kosti (*ossa metacarpi*)
21. články prstů (*phalanges*)

Zdroj: Rozinek, 2012, s. 10

Kostra psa se skládá přibližně z 271-282 kostí. Variabilita je dána různým počtem ocasních obratlů (až 26 ocasních obratlů). Pes má 7 krčních obratlů, celkem 13 párů žeber a tím pádem také 13 hrudních obratlů, dále 7 bederních a 3 křížové, které srůstají v tzv. kost křížovou – podobně jako u člověka, u kterého srůstá 5 posledních obratlů páteře.

Mléčný chrup štěněte se skládá z 28 zubů a jeho vzorec je: i3, c1, p3 / i3, c1, p3. Trvalá chrup dospělého psa je tvořen 42 zuby. Zubní vzorec trvalého chrupu je: I3, C1, P4, M2 / I3, C1, P4, M3. K tomu abychom dokázali porozumět zubnímu vzorci je nutné znát několik informací: (1) velikost písmene nás je informací o tom, zda se jedná o vzorec mléčného chrupu (malé písmeno) nebo trvalého chrupu (velké písmeno). (2) část před lomítkem nás informuje o polovině horní čelisti a část za lomítkem o dolní polovině čelisti. (3) písmeno udává druh zubu – i (incisivus, řezák), c (caninus, špičák), p (premolares, třenové zuby), m (molares, stoličky). (4) čísla udávají počet zubů daného druhu.

Štěňata se rodí bez zubů, mléčné zuby se prořezávají mezi 21. dnem až 4 týdny věku. Výměna mléčného chrupu běžně začíná kolem cca 4 měsíců věku. Záleží na velikosti plemene (velká plemena přezubují dříve) a také na úrovni minerálů v těle (nedostatek minerálů zpožďuje výměnu). (Šebková, 2008, s. 15-16). Dle opotřebovanosti chrupu lze orientačně určit věk psa. U většiny psích plemen je kromě úplnosti chrupu kladen důraz také na typ skusu – tzn. na postavení řezáků vůči sobě. Vždy je nutno vycházet ze standardu daného plemene. Některá plemena se vyznačují neúplným chrupem nebo netypickým skusem.

Rozlišujeme pět základních typů skusu (Šebková, 2008, s. 30):

- Nůžkový skus – horní a dolní řezáky na sebe jemně naléhají, horní řezáky jsou před dolními – zdravý skus vyžadovaný standardy většiny běžných (zejména pracovních) plemen
- Předkus – horní řezáky jsou za spodními
- Klešťový skus – horní a spodní řezáky na sebe nasedají svými vrcholy
- Podkus – horní řezáky jsou před spodními

Poměrně zajímavou informací (alespoň pro „nekynology“) o relativně nezajímavé části těla jako jsou končetiny je, že má pes běžného plemene na každé noze jiný počet prstů. Na hrudní končetině má prstů pět a na pánevní končetině čtyři. Takto je tomu u většiny běžných plemen, ale samozřejmě existují i výjimky. U některých plemen psů se vyskytuje zakrnělý pátý prst také na vnitřní straně pánevní končetiny. Vžil se pro něj název „paspárek“ nebo také „vlčí dráp“. Francouzská ovčácká plemena jako briard, bauceron, pyrenejský mastin nebo pyrenejský ovčák mají dokonce dvojitý paspárek, který je součástí standardu těchto plemen. Dalším zajímavým plemenem nejen v tomto ohledu je norský lundehund. Ten má dokonce šest prstů a také dvojitě paspárky. Mimo jiné může uzavírat své zvukovody a disponuje jako jediný pes také klíční kostí, což mu umožňuje rozpažit přední nohy (Šebková, 2008, s. 46).

4.2.2.2 Trávicí soustava

Základní stavba trávicí soustavy je shodná u psů jako i u ostatních domácích zvířat (např. u kočky, pozor na některé zásadní odlišnosti u přežvýkavců). Anatomická posloupnost jednotlivých částí trávicí soustavy je následující. (1) Ústní dutina, jazyk, slinné žlázy. (2) Hltan. (3) Jícen. (4) Žaludek – u psa je jednoduchý (s jedním typem sliznice – žláznatá) a jednodukomorový. (5) Tenké střevo – vzhledem k tomu, že je pes masožravec, je jeho tenké střevo poměrně krátké (trojnásobek až čtyřnásobek délky těla), i přesto je ale nejdelší částí TS, skládá se ze třech částí – dvanáctník, lačník, kyčelník a jeho sliznice má mnohonásobně zvětšený povrch díky klkům. (6) Tlusté střevo – skládá se také ze tří částí – slepé střevo, tračník, konečník, který je zakončen řitním otvorem.

Největší žlázou v těle psa jsou játra, skládající se ze šesti laloků. Játra jsou pro život nepostradatelná. Produkují žluč důležitou pro trávení, mají významnou roli v metabolismu (látkové výměně), v embryonálním období se účastní krvetvorby a také mají regulační a detoxikační funkci (Šebková, 2008, s. 17).

4.2.2.3 Pohlavní soustava

Pohlavní soustava psa se skládá z varlat, nadvarlat, chámovodů, prostaty, močové trubice a pyje. Pyj psa obsahuje tzv. bakulum (pyjovou kost). Tělo pyje obsahuje kulovitá houbovitá tělesa, která zduří při naplnění krví během kopulace, což znemožňuje okamžité vytažení pyje z pochvy feny – dochází k tzv. svázání. Při násilném přerušení svázání může dojít k vážným zraněním pohlavního ústrojí psa.

Pohlavní soustava feny sestává z vaječníků, vejcovodů, dělohy, děložního hrdla, pochvy a zevních pohlavních orgánů (klitoris, vulva – stydké pysky utvářející poševní štěrbinu). Feny jsou schopny při krytí stydkými pysky pohybovat směrem k pyji psa (Šebková, 2008, s. 20).

Fena psa domácího je multiparní, to znamená, že na jejím vaječniku ovuluje (uvolňuje se) několik vajíček najednou. Proto feny mohou rodit i více než jedno štěně (na rozdíl od uniparního skotu či koní). Říje u prošlechtěných plemen psů probíhá dvakrát ročně, zpravidla na jaře a na podzim – feny jsou diestrické (di – 2). Naproti tomu feny vlků a primitivních plemen psů hárají (mají říji) pouze jednou v roce – jsou monoestrické (mono – 1). Děloha feny je dvourohá, tvarem připomínající písmeno Y. V děložních rozích dochází k případnému uhníždění oplozeného vajíčka a vývoji zárodku. Případná gravidita trvá u psa domácího cca 63 dní. Plody jsou obaleny tzv. pásovou placentou. (Šebková, 2008, s. 83-85).

4.2.2.4 Smyslová soustava

Nejdůležitějším smyslem psa domácího je bezesporu jeho čich. Pes má zhruba 220 milionů čichových buněk, zatímco člověk pouhých 10-20 milionů. Psi jsou často pracovně využíváni díky svým dokonalým čichovým schopnostem. Dalším důležitým smyslem psa je zrak. Pes nevidí tolik barev jako člověk, ale není barvoslepý. Zřetelně rozeznává žlutou a modrou barvu, zatímco červená či zelená se mu jeví jako šedý odstín. Proto až se budete příště divit, že váš pes nevidí ten výrazný červený míček na kontrastním zeleném podkladu, je to právě proto, že pro něj jsou obě tyto barvy jen různými šedivými odstíny. Relativní chudost viděného obrazu na barvy má pes vynahrazen velmi dobrým viděním za šera či tmy a

dokonalým smyslem pro rozpoznání pohybu i na velkou vzdálenost. Svým uchem jsou psi schopni rozeznávat i zvuky pro lidské oko neslyšitelné (využívání „tichých“ ultrazvukových píšťalek při výcviku) (Šebková, 2008, s. 22-23).

4.2.2.5 TRIAS

TRIAS je souhrnné označení pro tyto fyziologické parametry: (1) dechová frekvence, (2) tepová frekvence, (3) teplota. V tomto pořadí jsou také tyto parametry vyšetřovány při základním klinickém vyšetření u veterinárního lékaře. Dechová frekvence se měří, pokud možno v klidu, kdy počítáme pohyby hrudní stěny za jednu minutu. Normální hodnoty jsou cca 10-30 dechů/min. Tepovou frekvenci měříme pohmatem na artérii na vnitřní straně stehna, kdy jedna pulzní vlna = jeden úder srdce. Počítáme počet úderu za jednu minutu. U zdravých jedinců je jako norma uváděno 60-120-160 tepů za minutu dle velikosti plemene. Obecně menší plemena mají rychlejší tepovou i dechovou frekvenci. Tělesná teplota zvířat je měřena zavedením lékařského teploměru do konečníku. Za normální lze považovat stav, kdy naměříme 37,5-39 °C. Zjištění extrémních hodnot těchto parametrů většinou upozorňuje na zvýšenou zátěž či onemocnění psa a je nutno tyto stavy konzultovat s veterinárním lékařem. Některá plemena psů jsou relativně náchylná na hypertermii (přehřátí), zejména v letních měsících. Psi totiž nedisponují potními žlázami podobně jako lidé. Potní žlázy, které však nemají vliv na regulaci teploty mají psi pouze mezi prsty na končetinách. Jejich hlavním termoregulačním mechanismem (až z 90 %) je zrychlení dýchání a evaporace (vypařování) z povrchu jazyka. Hustá srst psa funguje jako izolace, která v létě brání prostupu tepla a v zimě jeho přebytečnému výdeji (MVDr. Malátková, 2018).

Zbývající problematika výše zmíněných kapitol a vynechané soustavy: svalová, nervová, vylučovací, dýchací, oběhová, lymfatická, soustavy žláz s vnitřní/vnější sekrecí nejsou v pracovním listu zmíněny. Vzhledem ke značné obsáhlosti této kapitoly a omezeném rozsahu této práce zde nejsou tyto informace uvedeny, jelikož na ně lze ve větší míře aplikovat poznatky z jiných předmětů např. o anatomii hospodářských jiných zvířatech. U psů nejsou v těchto soustavách žádné významné zvláštnosti.

4.2.3 Pracovní list

Vzhledem k rozsahu tohoto tématu vytvořený pracovní list nepokrývá úplně všechny obsah této oblasti. Pouze lehce se dotýká všech výše zmíněných kapitol, proto bych tento pracovní list zařadila přímo do výuky v rámci opakování probraného učiva. Pracovní list na šest stran A4 formátu (viz Příloha č. 2) obsahuje celkem 30 otázek či úkolů. Některé otázky mají především zjišťující charakter s cílem strukturovat, shrnout a zpřehlednit žákům poměrně složité učivo. Další zadání vyžadují práci s živým psem – experimenty, při kterých má žák za úkol zkontrolovat anatomii a fyziologii u svého psa, příp. u psů, kteří jsou k dispozici ve výuce. Při kontrole splnění úkolu by bylo vhodné zařadit doplňující úkoly: (1) Anatomie – diskuze o případném výskytu abnormalit a standardem neuznaných výsledků. (2) TRIAS – porovnání naměřených hodnot s normami, diskuze o příčinách případných extrémních hodnot a návrh jejich řešení.

4.3 Plemena dle FCI

4.3.1 Zařazení a obsah tématu

Toto téma je zařazeno do výukového plánu 1. ročníku předmětu Chov psů v úvodu do kynologie jako základní přehled o FCI skupinách v rámci studia základních kynologických organizací. Dále je věnována pozornost také FCI neuznaným plemenům s důrazem na plemena národní. Podrobněji se této oblasti věnují žáci 2. ročníku v úvodu do chovu psů, kde se učí již o zástupcích jednotlivých skupin, jejich charakteristikách, standardech a rozvíjejí schopnost dle známých informací správně zařazovat plemena do dané FCI skupiny. Časová dotace pro tuto kapitolu v 1. i 2. ročníku je jeden měsíc (září, cca 3 vyučovací jednotky).

4.3.2 Teorie

FCI (Federation Cynologique Internationale) je mezinárodní kynologická organizace založená v roce 1911 v Belgii, jejíž hlavní sídlo se nachází v Bruselu. Její hlavní činnost spočívá především v registraci a uznávání standardů všech čistokrevných plemen, která FCI uznává. Plemenný standard je závazný předpis pro chovatele daného plemene, který popisuje chovný cíl – ideálního jedince, přípustné chyby a vylučující vady v chování i exteriéru jedince daného plemene.

Dále tato organizace rámcově upravuje předpisy o řízení chovu psů. Česká republika je členským státem této organizace. Českomoravská kynologická unie (ČMKU) je zastřešující organizací FCI pro všechny další kynologické organizace v České Republice (např. ČKS – Český kynologický svaz nebo Českomoravská kynologická jednota). ČMKU má jako jediná česká organizace právo zastupovat naši zemi v FCI, ostatní organizace musí jednat s FCI pouze jejím prostřednictvím (Šebková, 2008, s. 25-26).

V současnosti existuje více než 400 plemen psů, která jsou uznávána mezinárodní kynologickou organizací. FCI dělí všechna plemena do deseti skupin dle jejich pracovní upotřebitelnosti.

FCI skupiny a příklady plemen (FCI, 2018):

- 1. Plemena ovčácká, pastevecká a honácká (kromě švýcarských salašnických psů)**
 - a. Sarloosův vlčák (vznik příměsí vlčí krve), kolie dlouhosrstá i krátkosrstá, belgický ovčák (rázy – tervueren, laekenois, groenendael a malionis, který je pracovní nejvyužívanější)
- 2. Pinčové, knírači, molossoidní (dogovitá) plemena a švýcarští salašnickí psi**
 - a. Dobrman, německá doga, šarpej, anglický buldok
- 3. Teriéři – Bulteriér, jorkširský teriér**
- 4. Jezevčáci**
- 5. Špicové, severská a tzv. primitivní plemena**
 - a. Sibiřský husky, čau-čau
- 6. Honiči a barváři**
 - a. Baset Hound, bígl (hojně celosvětově využíván pro laboratorní účely)
 - b. Barváři – název vychází z myslivosti, kde „barva“ znamená krev, tato plemena byla vyšlechtěna ke stopování zasažené zvěře
- 7. Ohaři – Irský setr**
- 8. Slídiči, retrívři a vodní psi**
 - a. Americký kokršpaněl, Retrívři – labradorský, zlatý, curly coated, flat coated, chesapeake bay retrívř a Nova Scotia duck tolling retrívř
- 9. Společenská plemena**
 - a. Pudl, mops, bišonek, shih-tzu, čivava (nejmenší plemeno na světě)
- 10. Chrti**
 - a. Barzoi, vipet (pouze krátkosrstý), saluki, italský chrtík (nejmenší chrt)

Mezi plemena, která doposud nejsou uznána FCI patří například americký pitbulteriér, americký buldok, dlouhosrstý vipet a také většina českých národních plemen, kterých je celkem šest. FCI uznaná národní plemena jsou: Český fousek a český teriér. FCI neuznanými národními plemeny ČR jsou: Pražský krysařík, chodský pes, český strakatý pes a český horský pes. Československý vlčák patří mezi národní plemena Slovenské republiky a podobně jako Sarloosův vlčák vznikl příměsí vlčí krve v průběhu šlechtitelského procesu (Findejs, 1998, s. 14).

4.3.3 Pracovní list

Pracovní list k tomuto tématu se skládá z 27 zadání na šesti stranách formátu A4 (viz Příloha č. 3). Tento materiál je kombinací mnoha typů otázek – s otevřenou/uzavřenou i polouzavřenou odpovědí, kroužkovací/vypisovací otázky či „spojovačka“. Pracovní list obsahuje i úkoly vedoucí k vyhledávání informací či zamyšlení nad problematikou šlechtění psů. Vzhledem k relativní časové i znalostní náročnosti otázek bych doporučila tento pracovní list využívat výhradně jako zadání domácí přípravy. Některé otázky navíc vyžadují od žáků znalosti z jiných probíraných témat (Anatomie a fyziologie psa, Česká národní plemena). Do výuky je tento pracovní list nutné zařadit až v závěru tématu, jelikož vyžaduje jeho kompletní a důkladnou znalost.

4.4 Česká národní plemena

4.4.1 Zařazení a obsah tématu

Informace o národních plemenech psů ČR získají žáci v 1. ročníkům v úvodní kapitole předmětu Chov psů. Získají přehled o fyzických i psychických vlastnostech jednotlivých plemen, historii vzniku plemen, účelu šlechtění, jejich dnešním využití a zařazení či nezařazení mezi FCI uznaná plemena. Tématu je věnována jedna vyučovací jednotka, ale i přesto je na něj kladen mimořádný důraz, jelikož se jedná přímo o úspěchy kynologie našeho státu.

4.4.2 Teorie

Jak již bylo uvedeno v předchozí kapitole Česká republika se pyšní šesti národními plemeny psů – český fousek, český teriér, chodský pes, pražský krysařík, český horský pes a český strakatý pes. Pouze první dvě jmenovaná plemena jsou uznána mezinárodní kynologickou organizací FCI. Je vhodné v této souvislosti uvést také plemeno československý vlčák (ČSV), který sice není naším národním plemenem (je národním plemenem Slovenska), ale jeho vznik probíhal na také na našem území (bývalá ČSR).

Pozor! To, že je plemeno označováno jako plemeno národní znamená pouze to, že má původ a jeho historie se váže k danému území. Ne však že je automaticky také genetickým zdrojem (genovou rezervou) státu. Genovou rezervou se rozumí genetický materiál živočišného, rostlinného či jiného původu, který má bezprostřední nebo potenciální hodnotu pro lidstvo. Mohou být například biologickou základnou pro zajištění potravin a dalších potřeb lidstva nebo také výchozím materiálem pro šlechtění nových plemen (např. starokladrubský kůň, český strakatý skot, přeštické černostrakaté prase, šumavská ovce, česká slepice zlatá kropenatá, kapr obecný aj.). Žádné z českých národních plemen psů nepatří mezi genetické zdroje ČR (Genetické zdroje, 2018).

4.4.2.1 Český fousek

„Na lovu svým vyvinutým čichem

vždy bez hluku s klidným tichem

ověří každý polní i lesní kousek

plně soustředěný český fousek.“ (Findejs, 1998, s. 65)

Název tohoto plemene je odvozen od vousu na bradě, kterým se český fousek vyznačuje. První zmínka o českém fouskovi je datována již do dob Karla IV. Kdy byl využíván šlechtou při lovu. Český fousek patří do sedmé FCI skupin (ohaři) od roku 1963. Patří mezi hrubosrsté ohaře a je jedním z nejstarších ohařů v Evropě. Většina ohařů evropského původu má v sobě krev našeho fouska. První čistokrevný chov je doložen již z doby Rakouska-Uherska (1882). Fousek je typickým představitelem loveckých plemen a disponuje schopností tzv. „vystavovat zvěř“, což je speciální způsob označování zvěře (zejm. pernaté). Pes při „vystavování“ zavětrí zvěř, strne v nehybném postoji s pokrčeným předním během a nehybnou hlavou namířenou směrem ke zvěři. Český fousek je velmi inteligentní, přátelské a aktivní plemeno se silným loveckým pudem, které potřebuje neustálé zaměstnání (lov, sport). Je vhodný do smečky i k rodině s dětmi a může být také dobrým hlídačem. Je to poměrně zdravé a odolné plemeno, které ovšem občas trpí geneticky dědičným kožním onemocněním – lysivostí. Českého fouska je možné od pohledu zaměnit s německým drátosrstým ohařem, případně pudlpointrem (Findejs, 1998, s. 45-65).

4.4.2.2 Český teriér

„Kdykoliv na cestě vadí

byť sebevětší bariéra,

v temperamentu neodradí

nikdy českého teriéra.“ (Findejs, 1998, s. 131)

Český teriér je zařazen do třetí FCI skupiny (teriéri) od roku 1963. Toto plemeno vyšlechtil pan František Horák, který křížil Sealyhamského a Skotského teriéra. Český teriér je 30 cm vysoký pes, který může mít různé barevné varianty.

Vzhledem ke své značně nepraktické dlouhé srsti již v dnešní době není využíván pro účely, ke kterým byl vyšlechtěn (lov v lese, normické práce), ale je spíše psem společníkem. Na teriéra je to překvapivě klidné a snášenlivé plemeno. Z hlediska zdraví je poměrně otužily, výjimečně však může trpět křečí končetin, která je typická pro skotského teriéra (Findejs, 1998, s. 111-131).

4.4.2.3 Chodský pes

Toto plemeno vzniklo již ve 13. století – spolu s pražským krysaříkem je tedy nejstarším českým národním plemenem, doposud však FCI neuznaným. Dříve pomáhal Chodům strážit šumavské hraniční cesty do Domažlic a Německa, odtud také jeho název. S vyobrazením chodského psa se můžeme setkat například v románu Aloise Jiráska – psohlavci. Hlava chodského psa je také součástí skautského znaku – znaku největšího světového hnutí a největší volnočasové organizace v ČR. Je to středně velký ovčácký pes s typickou černou barvou rezavým pálením, předepsaným rozložením znaků a charakteristickou hřívou (límcem) kolem krku. Chodský pes je velmi učenlivý a temperamentní, proto nachází široké uplatnění – agility, služební, záchranářský výcvik, asistenční, tažný pes, pasení atd. Poměrně zdravé plemeno, které netrpí na dědičné choroby. Jen pozor, stejně jako u dalších ovčáckých i jiných plemen psů se může vyskytnou dysplazie (DKK – dysplazie kyčelního kloubu, DLK – dysplazie loketního kloubu) (Findejs, 1998, s. 135-158).

4.4.2.4 Pražský krysařík

*„Pražský krysařík z historie vstal,
aby do našich rodin radost vnes
a oblíbeným se po staletí stal,
tento milý a ušlechtilý český pes.“ (Findejs, 1998, s. 183)*

Nejstarší české plemeno pražský krysařík, známé již o 8. století, velmi oblíbené v dobách Rudolfa II. u smetánky, na Pražském hradě a používané v té době jako dar míru, doposud není uznáno FCI. Název je odvozen od původního využívání tohoto psa k lovu krys a jiných hlodavců. Malé krátkosrsté plemeno, vážící cca 2,5 kg se vyskytuje ve dvou typech zbarvení – „black and tan“ (černé se žlutými znaky)

a plavé (žluté). Krysařík je velmi inteligentním, čilým a oddaným plemenem, které však pro svou křehkost není příliš vhodné k malým dětem. Umí být velmi ostražitým a dobrým hlídačem. Z hlediska zdraví se řadí mezi méně problémová plemena. Stejně jako jiní malí psi může občas mít problémy se zuby a dásněmi – zubní kámen, zápach, paradentóza či uvolnění zubu. Toto je potřeba hlídat a snažit se komplikacím předcházet vhodnou prevencí. Na předních končetinách má slabší kosti, proto je zde jisté riziko zlomenin při seskoku z výšek či nechtěném přišlápnutí nožičky. Z dědičných chorob se tohoto plemene týká především luxace pately (vykloubení česky z jamky stehenní kosti) (Findejs, 1998, s. 161-183).

4.4.2.5 Český horský pes

Toto plemeno také není uznáno mezinárodní kynologickou organizací. Šlechtění českého horského psa probíhalo v 70. letech min. století, takže je nejmladším českým plemenem. Vyšlechtěno bylo pro naše horské podmínky a mushing (psí spřežení) křížením slovenského čuvače a kříženců několika plemen v psím spřežení dovezených z Kanady. V dnešní době je to všestranný sportovní a pracovní pes držený jako domácí mazlíček nebo například pro práci v horské (lavinový pes). Český horský pes je živým, přátelským, sebevědomým, ale zároveň poměrně citlivým psem, což je nutno brát v potaz především při jeho výcviku. Nemá výraznější zdravotní problémy a je velmi otužilý (Findejs, 1998, s. 69-92).

4.4.2.6 Český strakatý pes

„Možnost lidí život dlouhý mýti,

ověřením transplantace chirurg vnes,

kdo na ni musel první jíti?

Kdo jiný – český strakatý pes.“ (Findejs, 1998, s. 107)

Další FCI neuznané plemeno, které bylo vyšlechtěno pro výzkumné účely ČSAV (Československá akademie věd) v 50. letech 20. století. Původní název tohoto plemene je Horákův laboratorní pes, jelikož ho vyšlechtil (stejně jako českého teriéra) pan František Horák. Sloužil lékařským a genetickým výzkumům epilepsie (mechanismus vzniku záchvatu), sledování dědičnosti chudozubosti (chybění zubů),

a dědičnosti strakatého zbarvení. Dále byl také prvním tvorem, na kterém byla v ČSR ověřena transplantace ledviny. Tyto smutné časy jsou však našťastí pryč a nyní je toto velmi přátelské, vytrvalé, aktivní a nenáročné plemeno využíváno zejména pro spoty, canisterapii a společnost lidí. Má tříbarevnou srst – buď černo-žluto-bílou nebo hnědo-žluto-bílou. Pozůstatkem výzkumů jsou u něj občasné výskyty epilepsie a chudozubosti (Findejs, 1998, s. 95-107).

4.4.2.7 Československý vlčák – národní plemeno Slovenska

Jak už zde bylo zmíněno, toto plemeno nepatří mezi národní plemena České republiky, ale Slovenska, původ má však v bývalé ČSR (Československo) a proto je vhodné mít o tomto plemeni povědomí. V FCI je zařazeno do první skupiny (ovčácká, pastevecká a honácká plemena). Vyšlechtěn byl panem Karlem Hartlem v rámci vědeckého experimentu křížením karpatského vlka s německým ovčákem. Šlechtitelským cílem byl zachování vlčího vzhledu, ale upevnění vlastností pracovního psa. Je to velmi vytrvalé a odolné plemeno, které po vlkovi zdědilo silný smečkový pud a tzv. „účelové chování“, což například znamená, že ČSV nebude několikrát dokola reagovat na ty samé povely, které z jeho pohledu postrádají účel (Findejs, 1998, s. 11-41).

4.4.3 Pracovní list

Tento pracovní list (viz Příloha č. 4) o třech stranách formátu A4 se skládá pouze z 10 otázek, které však dostatečně pokrývají celé téma. První otázka kompletně pokryje základní znalost všech národních plemen. Obsahuje i barevné otázky, což by mohlo trochu podpořit aktivitu žáků. Další otázky dle mého názoru vhodně doplňují základní znalosti z první otázky a poskytují žákům ucelený přehled celého tématu. Pracovní list je kombinací „spojovačky“, uzavřených, otevřených i dichotomických otázek (otázky o dvou možnostech odpovědi – např. ano X ne). Tento materiál je možné použít k rychlému zopakování tématu v hodině, k samostudiu, ale také k testování znalostí žáků. Závěr pracovního listu je zaměřen na vyhledávání různých doplňujících informací v literárních zdrojích, ale také okolí žáka.

5 Závěr

Cíle určené pro tuto závěrečnou práci jsou dle mého skromného názoru splněny. Tato práce dala vzniknout sedmi unikátním (ať už to zní, jakkoliv povýšeně, není tomu tak) výukovým materiálům pro předměty zabývající se kynologickými tématy. Témata, která nemají ukotvení v žádných učebních pomůckách určených středním školám (učebnicích apod.). Po debatě s několika učiteli, po čase stráveném vyhledáváním se mi nepodařilo najít jakýkoliv výukový materiál k této problematice (pouze nástěnné obrazy znázorňující myslivecká plemena psů). Pevně věřím, že tyto pracovní listy budou užitečnou pomůckou při výuce, usnadní práci jak učitelům, tak také žákům a třeba i zpříjemní studium zajímavého oboru, kterým kynologie bezesporu je. Rozhodně by bylo vhodné, kdyby v této práci v budoucnu někdo pokračoval a vytvořil tak první ucelený výukový materiál o kynologii pro střední školy v České Republice. Psaní této práce a tvorba pracovních listů mě velmi bavila a obohatila o nové zkušenosti s tvořivým přístupem a přípravou na výuku. Určitě bych se této práci ráda věnovala také do budoucna, pokud by se naskytla vhodná příležitost.

6 Seznam použitých zdrojů

Tištěné zdroje:

FINDEJS, Jan, 1998. *Česká národní plemena psů: historie a vznik plemen, standard, vlastnosti a využití*. Vyd. 1. Praha: Plot. ISBN 80-238-2833-9.

GRECMANOVÁ, Helena, Eva URBANOVSKÁ a Petr NOVOTNÝ, 2000. *Podporujeme aktivní myšlení a samostatné učení žáků*. Vyd. 1. Olomouc: Hanex. ISBN 80-85783-28-2.

CHRÁSKA, Miroslav, 1999. *Didaktické testy: příručka pro učitele a studenty učitelství*. Brno: Paido. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-85931-68-0.

LEPIL, Oldřich, 2010. *Teorie a praxe tvorby výukových materiálů: zvyšování kvality vzdělávání učitelů přírodovědných předmětů*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-2489-7.

MAŇÁK, Josef, 1992. *Nárys didaktiky*. 1. vyd. Brno: MU Pedagogická fakulta. ISBN 80-210-0210-7.

SKATKIN, Michail a Michail DANILOV, 1982. *Didaktika střední školy: vysokoškolská příručka pro posluchače fakult připravujících učitele*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství).

SLAVÍK, Milan a Ivan MILLER, 2012. *Oborová didaktika pro zemědělství, lesnictví a příbuzné obory: textová studijní opora - součást modulu řízeného samostudia pro učitelství odborných předmětů*. Vyd. 3., přeprac. V Praze: Česká zemědělská univerzita v Praze, Institut vzdělávání a poradenství. ISBN 978-80-213-2277-6.

ŠEBKOVÁ, Naděžda, 2008. *Kynologie*. 2., aktualiz., rozš. a upr. barev. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze. ISBN 978-80-213-1844-1.

ŠVECOVÁ, Milada, 2000. *Cvičení z didaktiky biologie I*. 1. vyd. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0000-5.

WALDHAUSER, Jiří a Václav DAVID, 2006. *Český ráj očima archeologie: 300 tajemných míst a jejich příběhy*. Liberec: Knihy 555. ISBN 80-86660-15-x.

Elektronické zdroje:

BENECKE, Norbert, Studies on early dog remains from Northern Europe. *Journal of Archeological Science* [online]. 1987, vol. 14, is. 1. p. 31-49. [cit. 2017-01-19]. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0305440387800043>

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ AKADEMIE V HUMPOLCI, STŘEDNÍ ŠKOLA. Nabídka studia. *Sos-humpolec.cz* [online]. © 2017 [cit. 2017-12-18]. Dostupné z: <http://www.sos-humpolec.cz/index.php/pro-uchazece/nabidka-oboru-vzdelavani>

DAVIS, J.M. Simon and VALLA, R. François, Evidence for domestication of dog 12,000 years ago in Natufian of Israel. *Nature* [online]. 1978, vol. 276, iss. 5688. p. 608-610. [cit. 2017-01-19]. Dostupné z: http://apps.webofknowledge.com.infozdroje.czu.cz/full_record.do?product=UA&search_mode=GeneralSearch&qid=1&SID=E4M12T1JskgGYSNOa2M&page=1&doc=1

FEDERATION CYNOLOGIQUE INTERNATIONALE. Breeds. *Fci.be* [online]. © 2018 [cit. 2018-02-04]. Dostupné z: <http://www.fci.be/en/Nomenclature/>

MALÁTKOVÁ, Petra, Jdeme na veterinu se psem III. Klinické vyšetření. *Petramalatkova.cz* [online]. © 2017 [cit. 2017-11-01]. Dostupné z: <http://petramalatkova.cz/jdeme-na-veterinu-se-psem-a-kockou-iii-klinicke-vysetreni/>

NÁRODNÍ REFERENČNÍ STŘEDISKO PRO GENETICKÉ ZDROJE ZVÍŘAT. Genetické zdroje. *Genetickezdroje.cz* [online]. © 2018 [cit. 2018-02-20]. Dostupné z: <http://www.genetickezdroje.cz/geneticke-zdroje/co-jsou-geneticke-zdroje/>

ROZINEK, Jiří a JEŠETA, Michal. 2012. Praktická anatomie psa [CD]. *Česká zemědělská univerzita v Praze* [cit. 2017-10-01]. ISBN 978-80-21.1709-3.

STŘEDNÍ ZEMĚDĚLSKÁ ŠKOLA ČÁSLAV. Rozvrhy hodin. *Szescaslav.cz* [online]. © 2018 [cit. 2018-02-01]. Dostupné z: <http://szescaslav.edupage.org/timetable/>

7 Seznam příloh

Příloha č. 1: Pracovní list k tématu *Domestikace a taxonomie psa domácího*

Příloha č. 2: Pracovní list k tématu *Anatomie a fyziologie psa*

Příloha č. 3: Pracovní list k tématu *Plemena psů dle FCI*

Příloha č. 4: Pracovní list k tématu *Česká národní plemena psů*

Příloha č. 5: Tematický plán – Chov psů – 1. ročník (obor Agropodnikání)

Příloha č. 6: Tematický plán – Chov psů – 2. ročník (obor Agropodnikání)

Příloha č. 7: Tematický plán – Výcvik a využití psů – 3. ročník (obor Agropodnikání)

Příloha č. 8: Tematický plán – Výcvik a využití psů – 4. ročník (obor Agropodnikání)

Příloha č. 9: Tematický plán – Zájmové chovy – 1. ročník (obor Veterinářství)

8 Přílohy

Příloha č. 1: Pracovní list k tématu *Domestikace a taxonomie psa domácího*

DOMESTIKACE A TAXONOMIE

DOMESTIKACE A DOMESTIKAČNÍ ZMĚNY

1. Domestikace =

2. Vysvětlete rozdíl mezi domestikací a ochočením:

3. Vyhledejte KDE a KDY byli následující druhy zvířat domestikovány a očísľujte je dle POŘADÍ DOMESTIKACE.

	Datace	Místo původu	Poř.				
skot				kočka			
ovce				králik			
kůň				kur			
pes				prase			
koza				kachna			
				husa			

4. Dle výše vyplněných informací vytvořte časovou osu domestikace:

5. Prvními domestikovanými

zvířaty byli:

- a) Pes a kůň
- b) Pes a kočka
- c) Pes, koza, ovce
- d) Skot a ovce

6. Prapředkem psa domácího

je:

- a) vlk a kojot
- b) vlk a šakal
- c) vlk, liška a šakal
- d) pouze vlk obecný

7. Pro zkoumání procesu domestikace a etologie psovitých šelem je velice významný tzv. Belyaevův experiment. Vypište vše, co o tomto experimentu víte, včetně jeho záměru.

8. Jak se odborně nazývá proces obrácený k procesu domestikace, tedy

zdivočení:

- a) Dedomestikace
- b) Redomestikace
- c) Reintrodukce
- d) Feralizace

9. V dostupných zdrojích vyhledejte informace o zdivočelých druzích. Tyto druhy vypište, včetně jejich místa výskytu.

10. Vypište alespoň 8 domestikčních změn u psa domácího. V obrázku vlka vyznačte všechny části těla, na kterých se nějaké domestikční změny projeví (ať už vnější nebo vnitřní):

a) _____

b) _____

c) _____

d) _____

e) _____

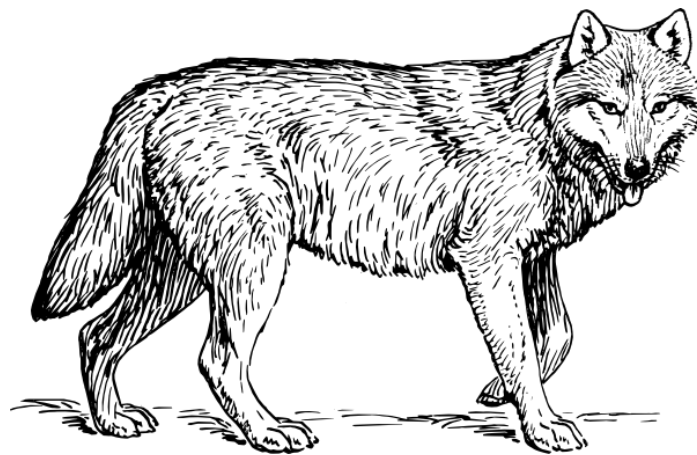
f) _____

g) _____

h) _____

i) _____

j) _____

<http://laoblogger.com/gray-wolf-clipart.html>

11. Vysvětlete pojem chromozom a napište počet chromozomů psa a vlka:

a) PES DOMÁCÍ –

b) VLK OBECNÝ –

12. Nakreslete stopu vlka obecného a psa domácího. Popište rozdíl:

**13. Vlk je považován za masožravce. Pojídá však pouze živočišnou stravu?
Pokud ne, jak může nejčastěji získat rostlinnou složku potravy?**

**14. Zamyslete se: Čím je podle vás dáno, že je pes domácí na rozdíl od vlka
považován za všežravce. V čem je rozdíl?**

TAXONOMIE PSA DOMÁCÍHO

15. Vyhledejte platnou taxonomii psa domácího včetně latinských názvů:

16. Vyberte správnou definici plemene:

- a) Skupina zvířat stejného vzhledu, vzrůstu, zbarvení a užitkovosti.
 - b) Zvířata žijící na stejném území, vykazující obdobné znaky morfologie, fyziologie a psychických vlastností.
 - c) Zvířata vykazující obdobné znaky morfologie, fyziologie a psychických vlastností, navzájem se mezi sebou plodně páří a tyto znaky předávají na potomstvo.
 - d) Nic správně. Správná odpověď je:
-

17. Meziplenný kříženec se také odborně nazývá:

- a) Hybrid
- b) Bastard
- c) Míšenec
- d) Ořech

18. Vypište nějaké příklady meziplenných kříženců psů:

19. Mezidruhový kříženec se dle zootechnické taxonomie nazývá:

- a) Hybrid
- b) Bastard
- c) Míšenec
- d) Ořech

20. Vyhledejte v dostupných zdrojích co nejvíce příkladů mezidruhových kříženců zvířat:

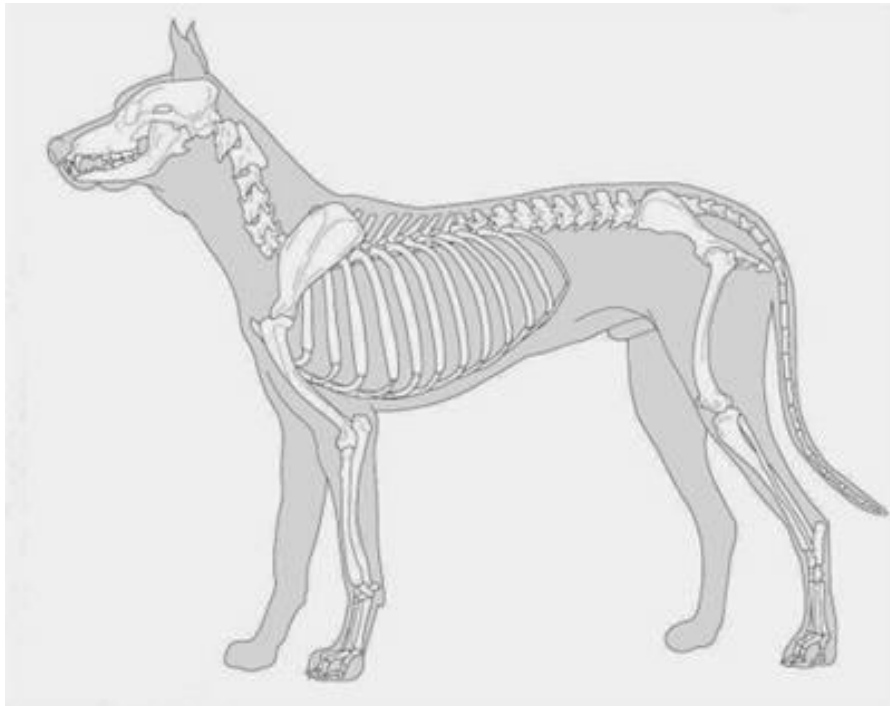
21. Mezidruhové křížení v rámci rodu Canis:

- a) Je možné
- b) Je možné jen v podmínkách zajetí
- c) Není možné
- d) Je popsáno jen páření psa domácího (*Canis familiaris*) s liškami (rod *Vulpes*)

ANATOMIE A FYZIOLOGIE PSA

ANATOMIE

1. Popište co nejdůkladněji kostru psa:

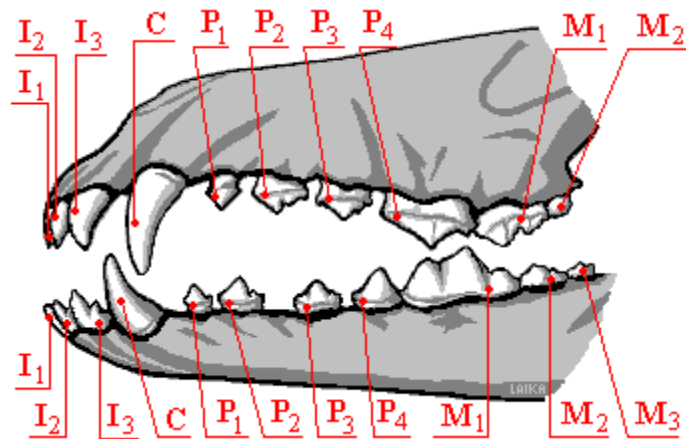
http://borazmiloticek.net/clanky/vyziva/spravne_krmeni_psu/spravne_krmeni_psu2.htm

2. Z kolika kostí se přibližně skládá kostra psa:

- a. 189-210 kostí
- b. 271-282 kostí
- c. 336-342 kostí
- d. Více než 350 kostí

3. Napište počet zubů a zubní vzorec mléčného chrupu psa domácího:

4. Česky popište obrázek (trvalý chrup psa) a napište celkový počet zubů v trvalém chrupu psa.

<http://faunanet.sweb.cz/psi/anatomie/anatomie-zubu.htm>

5. Schematicky znázorněte základní typy skusu (celkem 5) a správně popište rozdíly. Nezapomeňte jednotlivé typy správně nazvat:
6. Zřetelně u předchozí otázky označte, který skus je považován u většiny plemen psů za standardní a žádoucí.
7. Většina plemen psů má na přední končetině _____ prstů a na zadní končetině _____ prstů.
8. Jak se jmenuje plemeno psa, které má na předních i na zadních končetinách 6 prstů: _____

9. Paspárek (= vlčí dráp, pokud je přítomen) se vždy nachází:

a. Na vnitřní straně přední končetiny	c. Na vnější straně zadní končetiny
b. Na vnější straně přední končetiny	d. Na vnitřní straně zadní končetiny

10. Vyhledejte alespoň dvě plemena psů, která mají standardem předepsané dvojité paspárky:

11. Seřad'te úseky trávicí soustavy, tak jak anatomicky následují za sebou a zakroužkujte nejdelší z nich (jícen, tlusté střevo, hltan, žaludek, ústní dutina, tenké střevo):

12. Jaká anatomická změna v trávicí soustavě podle vás souvisí s přeměnou vlka – masožravce na psa – všežravce?

13. Správně spojte:

♀ SAMIČÍ POHL. ORGÁNY

♂ SAMČÍ POHL. ORGÁNY

Varlata

Vejcovody

Chámovody

Pochva

Vaječníky

Nadvarle

Děloha

Prostata (předstojná žláza)

14. Součástí pyje psa je také pyjová kost (bakulum): ANO NE

15. Jaký typ dělohy má pes domácí? Schematicky znázorněte:

16. Vyberte typ placenty psa domácího a schematicky znázorněte:

- a. Difúzní (klky rozprostřeny po celém povrchu)
- b. Kotyledonová (klky v určitých okrscích)
- c. Diskoidální (klky uspořádány do terče/disku)
- d. Pásová (pás klků)

17. PRAKTICKÉ ZADÁNÍ:

- a. **Spočítejte, zda má váš pes kompletní trvalý/mléčný chrup. Kontrolu slovně popište a fotograficky zdokumentujte.**
- b. **Zkontrolujte, kolik má váš pes na každé končetině prstů. Má váš pes paspárky? Kontrolu opět slovně popište a fotograficky zdokumentujte.**

FYZIOLOGIE

18. TRIAS je souhrnný pojem pro následující fyziologické parametry:

a. _____

b. _____

c. _____

19. K parametrům vypsáním v předchozí otázce doplňte i orientační normální klidové hodnoty.

20. Vyšší hodnoty TRIAS obecně mají:

- a. Velcí a obří psi
- b. Štěňata a malí psi
- c. Dlouhosrstá plemena
- d. Chrti

21. Ke snižování tělesné teploty využívá pes až z 90 %:

- a. Dýchání
- b. Pocení
- c. Línání
- d. Nic správně. Správná odpověď je: _____

22. Délka gravidity feny: _____

23. Kolik říjí má v roce běžná fena kulturních domestikovaných plemen psů?

- a. 1 říje ročně (monoestrická)
- b. 2 (diestrická)
- c. 4 (polyestrická)
- d. 6 (polyestrická)

24. Kolikrát ročně obvykle hárají feny tzv. „primitivních“ a severských plemen psů a plemena psů vzniklá křížením s vlky?

- a. 1
- b. 2
- c. 4
- d. 6

25. Vysvětlete, co znamená, že jsou feny multiparní:

26. Největší žláza v těle psa a její funkce:

27. Dva nejdůležitější smysly psa: _____ a _____

28. Pes má cca _____ čichových buněk, člověk pouze cca _____.

29. Psi vidí pouze černobíle: ANO X NE

30. PRAKTICKÉ ZADÁNÍ: Změřte klidové hodnoty TRIAS vašemu psovi a zapište je do připravené tabulky. Výsledky se pokuste slovně zhodnotit.

TRIAS			
Plemeno:	Pohlaví:	Věk:	Hmotnost:

PLEMENA DLE FCI

1. Vyhledejte informace o FCI (co to je, český název, sídlo, náplň práce, rok vzniku apod.):

2. Zastřešujícím orgánem pro jednání s FCI je v ČR v současné době:
 - a. ČMKU
 - b. ČMKJ
 - c. ČMSCH
 - d. ČKS

3. K vámi vybrané zkratce v předchozí otázce dopište celý správný název organizace.

4. Kolik plemen psů je dle FCI na světě přibližně chováno:
 - a. Cca 100
 - b. Cca 200
 - c. Cca 400
 - d. Cca 1000

5. Plemena psů se dle FCI dělí do:
 - a. 5 skupin
 - b. 10 skupin
 - c. 12 skupin
 - d. 15 skupin

6. FCI skupiny byly vytvořeny především dle:
 - a. Historie vzniku plemen
 - b. Vzhledu, výšky a váhy plemen
 - c. Pracovní upotřebitelnosti plemen
 - d. Nic není správně. Správná odpověď je:

7. Spojte plemeno s FCI skupinou, do které patří a zakroužkujte ta plemena, která jsou FCI neuznaná:

Saarloosův vlčák	ŠPICOVÉ A TZV. PRIMITIVNÍ PL.
Baset Hound	
Bišonek	SPOLEČENSKÁ PLEMENA
Kolie dlouhosrstá	
Sibiřský husky	HONIČI A BARVÁŘI
Irský setr	
Barzoj	TERIÉŘI
Dobrman	
Bulteriér	OVČÁCKÁ, PASTEVECKÁ A HONÁCKÁ PLEMENA
Americký kokršpaněl	
Chodský pes	
Německá doga	CHRTI
Šarpej	
Jorkširský teriér	OHAŘI
Čau-čau	
Dlouhosrstý vipet	SLÍDIČI, RETRÍVŘI A VODNÍ PSI
Shih-tzu	
Anglický buldok	PINČOVÉ, KNÍRAČI, PLEMENA MOLOSSOIDNÍ A ŠVÝCARŠTÍ
Saluki	SALAŠNIČTÍ PSI

8. Která FCI skupina/skupiny ve výčtu v předchozí otázce chybí?

9. Vyhledejte a vypište ve správném pořadí všechny FCI skupiny:

10. Mezi tzv. česká národní, FCI doposud neuznaná plemena nepatří:

a. Československý vlčák	c. Český strakatý pes
b. Pražský krysařík	d. Chodský pes

11. Americký pitbulteriér je plemeno:

a. FCI uznané	c. FCI neuznané
b. FCI uznané zatím pouze podmíněčně (na 5 let)	d. FCI zakázané

12. Vyhledejte, které plemeno je aktuálně vedeno v Guinnessově knize rekordů jako nejmenší plemeno psa na světě?

13. Do které FCI skupiny toto nejmenší plemeno patří?

- Toto plemeno není uznáno FCI
- Patří mezi pinče
- Teriéři
- Nic není správně. Plemeno patří do skupiny:

14. Jakou exteriérovou zvláštnost má plemeno norský lundehund?

a. Na každé noze má 6 prstů	d. Klíční kost
b. Dvojité paspárky	e. Nic správně. Správná odpověď je:
c. Uzavíratelné zvukovody	_____

15. Které plemeno psa se po celém světě hojně využívá pro laboratorní účely:

a. Český strakatý pes (Horákův laboratorní pes)	b. Německý ovčák
	c. Jorkširský teriér
	d. Bígl

16. Vypište alespoň 5 společenských plemen psů:

17. Vyhledejte, k čemu byli vyšlechtěni barváři. Uveďte příklad plemene, které je mezi ně řazeno. Jakou anatomickou zvláštnost barváři při své práci využívají?

18. Jak se nazývají dvě plemena vzniklá mj. příměsí vlčí krve? Jaká je země jejich původu?

19. Vypište všechny 4 rázy BO (belgických ovčáků) a označte, který z nich je pracovní nejvyužívanější:

20. Napište české synonymum ke slovu molossoidní: _____

21. Který chrt je nejmenší:

22. Plemenný standard je:

a. Závazná norma popisující chovný cíl – ideálního jedince, přípustné chyby a vylučující vady	c. Popis exteriéru čistokrevného psa
b. Popis psa od rozhodčího na výstavě	d. Předpisy a závazné normy zápisu štěňat do plemenné knihy

23. Napište alespoň 4 z celkem šesti plemen retrívrů:

a. _____	d. _____
b. _____	e. _____
c. _____	f. _____

24. Vypište, která česká národní plemena jsou FCI uznaná a do které skupiny patří:

25. Vyhledejte a napište některá FCI neuznaná plemena (jiná, než česká), jejich původ, účel a důvod, proč nejsou uznaná:

26. Jaký je váš názor na výsledky šlechtitelských prací u některých plemen?

U kterých plemen jsou už v dnešní době díky vlivu člověka narušeny základní životní pochody (např. rozmnožování, termoregulace apod.)?

Co se s tím dá podle vás do budoucna dělat?

27. Za DÚ vyhledejte oficiální plemenný standard vámi chovaného, příp.

oblíbeného plemene. Vypište zdroj, ve kterém jste ho našli a stručné

požadavky na vzhled či povahu vybraného plemene, které jsou ve

standardu uvedeny. Co se ve standardu plemene píše o možnosti výskytu

paspárků?

NÁRODNÍ PLEMENA ČR

1. Správně spojte jméno, obrázek a informaci o národním plemeni ČR:

1. PRAŽSKÝ KRYSAŘÍK

http://www.celysvet.cz/images.php?fotka=prazsky-krysarik_1&dd=2079

a) Sportovní pes
vyšlechtěný pro
laboratorní pokusy.

2. CHODSKÝ PES

<http://www.kpchip.org/pes.php?pes=4522>

b) Společenské
plemeno oblíbené již
za dob Rudolfa II.

3. ČESKÝ STRAKATÝ PES

<https://cesky-strakaty-pes-arvika.webnode.cz/arvika/>

c) Plemeno
vyšlechtěné původně
pro stráž na
hraničních
přechodech.

4. ČESKÝ HORSKÝ PES

<http://dogsmagazin.cz/vse-o-psech/plemena/jak-se-zije-s-narodnimi-plemeny-cesky-horsky-pes>

d) Nejmladší české
plemeno šlechtěné
pro odolnost,
mushing a jiné
sporty.

5. ČESKÝ FOUSEK

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Czeski_fousek_329.jpg

e) Velmi inteligentní
a odolné lovecké
plemeno schopné
tzv. „vystavování“.

6. ČESKÝ TERIÉR

<http://www.fototichy.eu/gallery/category/nid/49>

f) Lovecké plemeno
dříve používané pro
nornické práce.

2. Zakroužkujte ta národní plemena ČR, která jsou uznána mezinárodní kynologickou organizací FCI:

Pražský krysařík

Chodský pes

Český horský pes

Český strakatý pes

Český teriér

Český fousek

3. Genová rezerva =

4. Je nějaké plemeno psa genovou rezervou ČR? ANO X NE

4.1. Pokud ano, které plemeno to je? _____

5. Spojte plemeno a jeho nejčastější zdravotní obtíže:

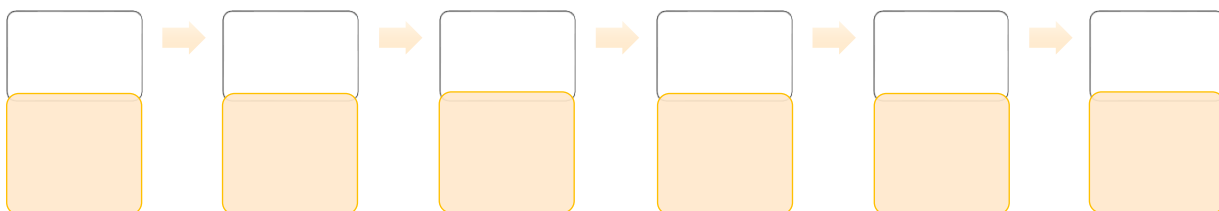
1. Pražský krysařík	a) Dědičná lysivost
2. Chodský pes	b) Epilepsie, chudozubost
3. Český strakatý pes	c) Křeč končetin
4. Český horský pes	d) Nemoci zubů a dásní, dědičná luxace pately
5. Český fousek	e) Velmi zdravé plemeno (pozor na DKK)
6. Český teriér	f) Velmi zdravé plemeno (pozor na DKK = dysplazie kyčelního kloubu)

6. Napište vše, co víte o československém vlčákovi (ČSV):

7. Mezi národní plemena které země patří ČSV?:

8. Vyhledejte důvody, proč jsou určitá národní plemena ČR neuznaná FCI:

9. Vyhledejte původ a historii všech českých plemen a seřad'te je od nejstaršího plemene po nejmladší. Do horních oken doplňujte dataci vzniku jednotlivých plemen.

10. DÚ: Zapátrejte, zda někdo ve vašem okolí (přátelé, škola, ...) nechová některé z českých plemen. Zjistěte chovnou stanici, ze které pes pochází a vyfotografujte se s ním.

Autorem těchto tematických plánů je Ing. Kateřina Studená.

Příloha č. 5: Tematický plán – Chov psů – 1. ročník (obor Agropodnikání)

Téma	Výsledky vzdělávání – RVP – výstup	Učivo	počet hodin	měsíc
1. Úvod do kynologie	-student je seznámen se zoologickým zařazením psa, teoriemi jeho původu, pochopí a popíše domestikaci změny u psa - šlechtění psů – pochopí proč je možná tak široká variabilita plemen a důsledky šlechtění psů po stránce povahové, exteriérové a zdravotní	Pes jako biologický druh a jeho domestikace (zoologické zařazení, teorie původu psa, domestikaci změny) základy šlechtění psů,	6	září
	-má přehled o kynologických organizacích u nás a ve světě – zejména F.C.I a ČMKU -dokáže obecně charakterizovat plemeno a vysvětlit rozdíl mezi čistokrevným zvířetem a křížencem vyjmenovat skupin plemen dle F.C.I a zařadit plemeno, které chová	Kynologické organizace u nás a ve světě Rozdělení plemen psů do skupin dle F.C.I., a dosud neuznaná plemena (se zaměřením na plemena národní) Kritéria pro výběr plemene	6	říjen
2. Anatomie a fyziologie psa	umí charakterizovat anatomické a fyziologické zvláštnosti psa	Pohybová soustava – kostra, svaly, pohyb	6	listopad
	zná podrobněji problematiku chrupu psů – zubní vzorce, mléčného a trvalého chrupu, druhy skusů	Trávicí soustava – trávení a vyměšování, chrup psa Dýchací soustava, dýchání Močová soustava Oběhová soustava		
	popíše pohlavní ústrojí psa a feny dokáže popsat vemeno feny a vylučování mléka	Pohlavní ústrojí samčích a samicích a jejich fyziologie Nervová soustava, žlázy s vnitřní sekrecí Kůže a kožní útvary, fyziologie vylučování mléka	6	prosinec
vysvětlí, do jaké míry jsou rozvinuté psí smysly – čich, sluch, zrak, chuť	Smyslové ústrojí	6	leden	

3. Parazité u psů	student zná běžné parazitické infekce u psů zná životní cyklus těchto parazitů, ví, jaké jsou příznaky nakažení psa parazity, ví, jaké jsou preventivní opatření a jak se zachovat při napadení psa parazity	Ektoparazité Endoparazité Zoonózy	6	únor
4. Zařízení k chovu psů a péče o psa	charakterizuje zařízení a pomůcky potřebné pro chov psů vysvětlí péči o psa – hygiena chovu, koupání, kartáčování, čištění uší a očí, úpravy srsti, hygiena a venčení psů žijících v bytě a ve venkovním ustájení	Zařízení k chovu psů – obecné podmínky, výběhy, boudy, přepravky, pomůcky..., jejich hygiena Obecná péče o psa a specifika jednotlivých plemen Volný pohyb psů, vycházky a pomůcky k tomu určené	6	březen
5. Výživa psů a krmení	charakterizuje základní složky KD vysvětlí zásady při výživě jednotlivých kategorií psů popíše typy poruch výživy u psů popíše dostupná hotová krmiva rozumí principům sestavení vlastní krmné dávky dle plemene, stáří a aktivity vysvětlí, jak krmení ovlivňuje kondici psa	Základní složky krmné dávky Obecné zásady výživy psa Výživa březí feny, kojící feny, štěňatech psů, Výživa aktivních psů, stárnoucího psa Potravní přecitlivělosti a specifika Hotová krmiva, sestavení krmné dávky Alternativní způsoby krmení – barf Vliv krmiv na kondici psa krmení psa s ohledem na kondici a pracovní vytížení	8 6 4	duben květen červen
6. Závěrečné opakování, prezentace	prakticky využívá získané znalosti	Závěrečné opakování	4	červen

Příloha č. 6: Tematický plán – Chov psů – 2. ročník (obor Agropodnikání)

Téma	Výsledky vzdělávání – RVP – výstup	Učivo	počet hodin	měsíc
1. Úvod do vlastního chovu	Žák dokáže zařadit plemena do skupiny psů dle F.C.I. - zástupci jednotlivých skupin – standard Student se orientuje se v legislativě čistokrevného chovu psů Dokáže uvést obecné požadavky na chovné zvíře Prakticky ví, jak založit chovatelskou stanici a zná dokumentaci týkající se krytí a zápisu štěňat Vysvětlí povinnosti majitele/chovatele týkající se ochrany zvířat při chovu psů	Skupiny F.C.I – rozdělení plemen, standardy vybraných plemen Čistokrevný chov psů a jeho legislativa: Mezinárodní chovný řád F.C.I. a podrobné zařazení psů dle skupin F.C.I. Zápisní řád ČMKU, Řád ochrany zvířat při chovu psů pravidla jednotlivých chovatelských klubů a požadavky na chovného jedince dokumentace a náležitosti pro chov psů práva a povinnosti chovatele, welfare chovu	3 3	září říjen
2. Reprodukce psů	Dokáže zdůvodnit výběr chovného páru, role poradce chovu Vysvětlí, jaké podmínky musí splňovat chovný pes, jak probíhá připouštění a jaké mohou být příčiny neúspěšného krytí. Dokáže popsat průběh hárání u feny, zná vhodnou dobu pro krytí, popíše péči o fenu po nakrytí, zná opatření pro případ nežádoucího nakrytí. Popíše příznaky falešné březosti a řešení této situace. Dokáže spočítat	výběr chovného páru s ohledem na potlačení nežádoucích znaků a upevnění žádoucích znaků u budoucí populace Chovný pes -podmínky chovnosti, připouštění psa, neúspěšné krytí Chovná fena - hárání, krytí feny - nežádoucí krytí - falešná březost	3 3	listopad prosinec

	předpokládaný termín porodu, uvede vybavení porodního místa a pomůcky potřebné k porodu. Zná možné komplikace při porodu a ví jak je řešit. Popíše ošetření feny po porodu.	- březost - porod		
3. Péče o štěňata	Popíše vývoj štěněte Zná problematiku krmení štěňat včetně umělého odchovu. Ví jakým způsobem a v jakém stáří se štěňata trvale označují. Má přehled o vakcinačním schématu pro štěňata	Vývoj štěněte, reflexní chování štěňat Přirozený a umělý odchov Výživa štěňat Označování štěňat Vakcinace štěňat	4	leden
	Dokáže stanovit vhodný termín pro odstav štěňat (nejen s ohledem na legislativu), zná náležitosti týkající se prodeje štěněte.	Odstav štěňat, péče o štěňata Předávání štěňat novým majitelům – kupní smlouva.	3	únor
4. Zdravotní problematika reprodukce a odchovu psů	Charakterizuje možné zdravotní komplikace u feny, prevenci, popíše první pomoc, má představu o možnostech řešení veterinárním lékařem	Onemocnění chovné feny v souvislosti s reprodukcí	3	březen
	Popíše, jaká onemocnění hrozí při odchovu štěňat, jejich prevenci, první pomoc a veterinární ošetření	Onemocnění štěňat – infekce, napadení parazity apod.	4	duben
	Dokáže popsat vrozené vady u štěňat a jejich vliv na život zvířete a jeho případné uplatnění chovu	Vrozené vady neslučující se se životem, vrozené vady vylučující z další plemenitby – genetické vady	3	květen
	Dokáže popsat, jak podnítit rozvoj duševního zdraví vrhu štěňat uchovatele	Ranná socializace štěňat	2	červen
5. Závěrečné opakování, prezentace	prakticky využívá získané znalosti	Závěrečné opakování	1	červen

Příloha č. 7: Tematický plán – Výcvik a využití psů – 3. ročník (obor Agropodnikání)

Téma	Výsledky vzdělávání – RVP – výstup	Učivo	počet hodin	měsíc
1. Úvod	Úvod do předmětu		1	září
2. Welfare	Student je seznámen se zákonem na ochranu zvířat proti týrání, je schopen rozpoznat a posoudit, zda jde týrání a ví, jak se zachovat, když je svědkem takového chování.	Zákon č. 246/1992 Sb. (Zákon na ochranu zvířat proti týrání) Welfare – pět svobod	1	září
Praxe se psy	Žák dokáže posoudit povahu psa, jeho předpoklady pro výcvik, základy poslušnosti	Behaviorální testy psů a typologie Praktické ukázky na vlastních psech – jejich posouzení v různých situacích, výběr vhodné aktivity pro konkrétního psa na základě jeho povahy Poslušnost	2 4	září
3. Úvod do etologie psa	Je seznámen s principy chování psovitých a psa domácího, s jejich rozdíly, porozumí domestikaci psa z pohledu etologie, Typologie a behaviorální testy u psů – dokáže sestavit behaviorální test a posoudit psa z hlediska případného využití.	Chování psovitých a psů domácích Domestikační změny chování u psa domácího Typologie psů z hlediska síly a rovnováhy nervový procesů. Různé typy behaviorální testů dle účelu využití psa (reaktivita, temperament, adaptabilita, bázlivost, ...)	2	říjen
Praxe se psy	Procvičování poslušnosti, základy pachových prací	Ukázka vyhledávání drog, stopování, poslušnost	4	říjen
3. Etologie psa	Je obeznámen s rozdílem mezi chováním vrozeným a získaným (naučeným), Jeho vědomosti vychází z nejnovějších výzkumů v oblasti chování psů.	Vrozené chování (hra, zvědavost, potravní chování, teritoriální chování, predační chování, komunikace, sociální chování)	2	listopad
Praxe se psy	Procvičování poslušnosti, základy kynologických sportů	Poslušnost, agility, tanec se psem	6	listopad

4. Ontogeneze	Pochopí význam kritických period v životě psa a popíše průběh jednotlivých period.	Neonatální perioda – reflexy u štěnat, závislost na matce Tranzitivní perioda – sociální komunikace mezi sourozenci, vokalizace Socializační perioda – důležitost vystavování štěněte podnětům, Juvenilní perioda Dospělost	2	prosinec
Praxe se psy	Procvičování poslušnosti, základy kynologických sportů	Poslušnost, agility, tanec se psem, nacvičování se psy na veřejné vystoupení	4	prosinec
5. Učení psů	Porozumí principům učení psa (asociativní i neasociativní) a naučí se je vhodně aplikovat na výcvik konkrétního cviku u konkrétního psa.	Neasociativní učení (habituační, senzitační, dishabituační) Asociativní (klasické podmiňování, operantní podmiňování, sociální učení, ...),	2	leden
Praxe se psy	Procvičování poslušnosti, základy kynologických sportů	Poslušnost, agility, tanec se psem, nacvičování se psy na veřejné vystoupení	4	leden
6. Učení psů – výcvik	Dokáže použít metody výcviku a určit, zda a proč jsou vhodné pro jeho psa. Dokáže na základě osobnosti psa vhodně zvolit motivační techniky pro výcvik	Přemostění, shaping, addukce, přiřazování, Imprinting, motorické učení a další Motivace psa k práci	2	únor
Praxe se psy	Procvičování poslušnosti, základy kynologických sportů	Poslušnost, kynologické sporty, nacvičování se psy na veřejné vystoupení	4	únor
7. Učení psů	Porozumí metodě pozitivního posilování	Clicker trenink, cvičení na zádech – motivační hra	2	březen

Praxe se psy	Procvičování poslušnosti, základy kynologických sportů	Poslušnost, kynologické sporty, nacvičování se psy na veřejné vystoupení	4	březen
8. Výzkum chování psů	Seznámí se s nejnovějšími poznatky z oblasti chování psovíťých	Výzkum chování	2	duben
Praxe se psy	Procvičování poslušnosti, základy kynologických sportů, obrana	Poslušnost, kynologické sporty, nacvičování se psy na veřejné vystoupení	6	duben
9.využití etologie v praxi	Seznámí se s možnostmi využití chování psů pro praktické úkony	Využití vrozených vlastností psů pro praktické výkony.	2	květen
Praxe se psy	Procvičování poslušnosti, základy kynologických sportů, obrana	Poslušnost, kynologické sporty, nacvičování se psy na veřejné vystoupení	4	květen
10. Opakování	Shrnutí učiva	Prověření a zopakování učiva	2	Červen
Praxe se psy	Procvičování poslušnosti, základy kynologických sportů, obrana	Nacvičování se psy na veřejné vystoupení	4	Květen

Příloha č. 8: Tematický plán – Výcvik a využití psů – 4. ročník (obor Agropodnikání)

Téma	Výsledky vzdělávání – RVP – výstup	Učivo	počet hodin	měsíc
1. Úvod do sportovní kynologie	Seznámí se se širokým využitím psů ve sportu	Přehled kynologických sportů	3	září
	Získá přehled o oborech zájmové kynologie. Student se orientuje v jednotlivých sportovních odvětvích kynologie, dokáže popsat, probíhá výcvik, jaké jsou vrcholové soutěže, řády a pravidla a jaká jsou vhodná plemena pro jednotlivé sporty.	Sportovní kynologie Obedience Tart Mondioring Agility Dogdancing Dogfrisbee Dostihy Coursing Dogtrekking Working testy Flyball a další sporty a aktivity	9 9 9	září říjen listopad
1. Úvod do profesní kynologie	Student je seznámen se širokým uplatněním psů v lidské společnosti, s historií a také se současným stavem využívání pracovních psů člověkem. Praktické ukázky	Rozdělení kynologie dle profesního upotřebení psa. Vznik a vývoj odvětví kynologie, kde je pes využíván k práci v ČR a ve světě.	9	prosinec
2. Služební kynologie	Student je podrobně seznámen s využitím psů u policie, armády a hasičských sborů, pochopí organizaci kynologie u těchto složek. Praxe	Pachové práce – stopy, metody pachové identifikace a vyhledávání látek (drogy, bomby, požáry, osoby, pašování chráněných druhů apod.) Obranné práce – vyhledání a zadržení pachatele, střežení pachatele, strážní služba v objektech apod.	9	leden
3. Služební kynologie záchranných složek	Student získá ucelený přehled o možnostech využívání psů při záchraňování životů lidí v krizových situacích a organizování záchranných prací.	Vyhledávání osob živých i mrtvých– (sutinové, plošné, vodní, lavinové)	9	únor

4. Lovecká kynologie	Student získá přehled o všech aspektech lovecké kynologie, o používaných plemenech a jejich využití.	Lovecká upotřebitelnost psa pro práci v poli, v lese, ve vodě, při dosledu zvěře nebo pod zemí.	9	březen
5. Psi pomocníci	Student získá přehled o možnostech využití psa na pomoc lidem se zdravotním postižením a sociálním znevýhodněním. Orientuje se v oboru canisterapie – přehled a metody, výběr a testování zvířat.	Asistenční psi na pomoc lidem se zrakovým, tělesným a sluchovým postižením, dále psi pro soby trpící záchvatovým onemocněním. Psi detekující rakovinu. Terapie za pomoci psa.	12	duben
6. Ostatní obory profesní kynologie	Student získá základní přehled o využití psů pastevců, honáků a ovčáků při práci s hospodářskými zvířaty, psů pro vyhledávání hmyzu, psů na pomoc při sčítání ohrožených druhů – pomocí vyhledávání exkrementů, psů pro výcvik ve filmu a cirkusu apod.	Pes při práci u hospodářských zvířat, pes při pachové identifikaci hmyzem zamořených objektů, výcvik psů pro použití u filmu apod.	9	květen
7. Závěrečné opakování	Shrnutí učiva, Prezentace prací		3	

Příloha č. 9: Tematický plán – Zájmové chovy – 1. ročník (obor Veterinářství)

Téma	Výsledky vzdělávání – RVP – výstup	Učivo	počet hodin	měsíc
1.Úvod do etologie psa	Je seznámen s principy chování psovitých a psa domácího, s jejich rozdíly, porozumí domestikaci psa z pohledu etologie,	Chování psovitých a psů domácích Domestikační změny chování u psa domácího	6 6	září říjen
2.Vrozené chování	Je obeznámen s rozdílem mezi chováním vrozeným a získaným (naučeným), Jeho vědomosti vychází z nejnovějších výzkumů v oblasti chování psů.	Vrozené chování (hra, zvědavost, potravní chování, teritoriální chování, predační chování, komunikace, sociální chování)	8	listopad
3.Ontogeneze	Pochopí význam kritických period v životě psa a popíše průběh jednotlivých period.	Neonatální perioda – reflexy u štěňat, závislost na matce Tranzitivní perioda – sociální komunikace mezi sourozenci, vokalizace Socializační perioda – důležitost vystavování štěněte podnětům Juvenilní perioda Dospělost	6	prosinec
4.Canisterapie – obor	Představení oboru canisterapie zná organizace, které se zabývají canisterapií, ví, jak psovi zajistit welfare, rozdělení dle aktivit, zná legislativu	Průřez tématy, rizika, pojištění	6	leden
5. Canisterapeut – osobnost	Ví, jak předcházet syndromu vyhoření, jak definovat stres, jaké jsou jeho důsledky.	Psychohygiena Relaxace Morální hodnoty canisterapeuta	6	únor
6. Canisterapie – pes	Je seznámen s výběrem a behaviorální testy psů, dokáže odhadnout, zda je pes vhodný pro tuto činnost.	Behaviorální testy psů, pes v kritických situacích, psychická odolnost psa	6	březen

